

บทที่ 4

ผลการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้มุ่งตอบคำถามเรื่องการนำเสนอเรื่องเอดส์ของหนังสือพิมพ์รายวันในประเทศไทย ตลอดจนการกำหนดวาระเรื่องเอดส์ของหนังสือพิมพ์ 3 ฉบับในประเทศไทย ประกอบด้วยหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ, หนังสือพิมพ์มติชนและหนังสือพิมพ์ Bangkok Post เนื่องจากหนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ฉบับเป็นหนังสือพิมพ์ที่มีการเสนอข่าวเรื่องเอดส์มาเป็นระยะเวลาอันยาวนานนับตั้งแต่มีโรคดังกล่าวระบาดเข้ามาสู่ประเทศไทย

ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ในการวิเคราะห์ข่าวเกี่ยวกับเรื่องเอดส์ที่นำเสนอผ่านหนังสือพิมพ์รายวัน 3 ฉบับในประเทศไทย คือ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ, หนังสือพิมพ์มติชนและหนังสือพิมพ์ Bangkok Post ซึ่งหนังสือพิมพ์มติชนและหนังสือพิมพ์ Bangkok Post นับว่าเป็นหนังสือพิมพ์เชิงคุณภาพ ส่วนหนังสือพิมพ์ไทยรัฐนับว่าเป็นหนังสือพิมพ์กึ่งคุณภาพกึ่งประชานิยม

การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ได้ดำเนินการในช่วงระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2542 โดยผู้วิจัยได้รวบรวมข่าวจากศูนย์ข้อมูลของหนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ชื่อฉบับในประเทศไทย จำนวนข่าวที่รวบรวมได้ทั้งสิ้น 502 ชิ้น แยกเป็นข่าวจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ 155 ชิ้น ข่าวจากหนังสือพิมพ์มติชน 161 ชิ้น และเป็นข่าวจากหนังสือพิมพ์ Bangkok Post 186 ชิ้น

ภายหลังจากที่รวบรวมข่าวได้แล้ว ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อหาข่าวและทำการจำแนกประเด็นข่าวโดยใช้เกณฑ์ในการจำแนก 17 ประเภท เกณฑ์การจำแนกทิศทางข่าว 3 ทิศทาง เกณฑ์การจำแนกรูปแบบ 7 ประเภท เกณฑ์จำแนกแหล่งข่าว 13 ประเภท

ในการนำเสนอผลการวิจัย ผู้วิจัยจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกจะเป็นการนำเสนอผลการวิจัยที่ได้โดยทั่วไป เรียงตามปัญหานำการวิจัยที่ตั้งขึ้น โดยจะเสนอในรูปของตารางจำแนกตามหัวข้อต่างๆ พร้อมด้วยคำอธิบายตาราง ในส่วนที่สองจะเป็นการเสนอข้อมูลหลักเกณฑ์การกำหนดวาระเรื่องเอดส์ของหนังสือพิมพ์รายวันในประเทศไทยที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้มีหน้าที่กำหนด

วาระเรื่องเอดส์ของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับเป็นจำนวน 3 ท่าน โดยจะเสนอผลการวิจัยเรียงตามลำดับดังต่อไปนี้

ปัญหานำการวิจัยข้อที่ 1 : หนังสือพิมพ์รายวันในประเทศไทยมีการนำเสนอเรื่องโรคเอดส์ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2527 ถึงวันที่ 31 กรกฎาคม 2542 มากน้อยเพียงไร

ตารางที่ 1 แสดงปริมาณความถี่ในการนำเสนอเรื่องเอดส์ของหนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ชื่อฉบับ

ลำดับที่	ชื่อหนังสือพิมพ์	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ
1	Bangkok Post	186	37.05
2	มติชน	161	32.07
3	ไทยรัฐ	155	30.88
รวม		502	100

ในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องเอดส์ของหนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ชื่อฉบับ พบว่ามีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องเอดส์รวมทั้งสิ้น 502 ครั้ง โดยหนังสือพิมพ์ Bangkok Post มีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องเอดส์มากที่สุดถึงร้อยละ 37.05 รองลงมาคือหนังสือพิมพ์มติชนร้อยละ 32.07 และหนังสือพิมพ์ไทยรัฐร้อยละ 30.88

อย่างไรก็ตามความถี่ในการนำเสนอเนื้อหาเรื่องเอดส์ของหนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ชื่อฉบับไม่ได้แตกต่างกันมากนัก เนื่องจากหนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ชื่อฉบับมีความถี่ในการนำเสนอเรื่องเอดส์ค่อนข้างใกล้เคียงกัน

สถาบันวิจัยประชากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2 แสดงปริมาณเนื้อหาในการนำเสนอเรื่องเอดส์ของหนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ชื่อฉบับ

ลำดับที่	ชื่อหนังสือพิมพ์	เนื้อที่ (คอลัมน์เนื้อ)	ร้อยละ
1	Bangkok Post	6,972	42.15
2	มติชน	5,170	31.26
3	ไทยรัฐ	4,398.25	26.59
รวม		16,540.25	100

จากตารางที่ 2 ผู้วิจัยพบว่าหนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ชื่อฉบับมีเนื้อหาในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องเอดส์รวมทั้งสิ้น 16,540.25 คอลัมน์เนื้อ โดยหนังสือพิมพ์ Bangkok Post มีเนื้อหาในการนำเสนอเรื่องเอดส์มากที่สุดร้อยละ 42.15 รองลงมาคือหนังสือพิมพ์มติชนร้อยละ 31.26 และหนังสือพิมพ์ไทยรัฐร้อยละ 26.59 ตามลำดับ ทั้งนี้ปริมาณเนื้อหาในการนำเสนอเรื่องเอดส์ของหนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ชื่อฉบับค่อนข้างแตกต่างกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปัญหานำการวิจัยข้อที่ 2 : หนังสือพิมพ์รายวันในประเทศไทยมีการนำเสนอเรื่องโรคเอดส์ในประเด็นใดบ้าง

ตารางที่ 3 แสดงประเด็นเรื่องเอดส์ที่หนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ชื่อฉบับนำเสนอ

หนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ชื่อฉบับ			
ลำดับที่	ประเด็นที่ปรากฏ	จำนวนครั้ง	ร้อยละ
1	บุคคลกลุ่มต่างๆ กับโรคเอดส์	157	31.28
2	กิจกรรมด้านเอดส์	68	13.55
3	สถานการณ์โรคเอดส์	63	12.55
4	การค้นพบทางวิทยาศาสตร์, วัคซีนและยารักษาเอดส์	53	10.56
5	โรคเอดส์, การติดต่อ, การป้องกันรักษาและผลกระทบ	26	5.18
6	ความร่วมมือระหว่างประเทศด้านเอดส์	22	4.38
7	งบประมาณ, การทำงานด้านเอดส์และยุทธวิธีด้านเอดส์	21	4.18
8	การตรวจเอดส์, อุปกรณ์ตรวจเอดส์และอุปกรณ์ป้องกันเอดส์	20	3.98
9	ศูนย์พักพิงและสวัสดิการแก่ผู้ติดเชื้อเอดส์	17	3.39
10	สื่อเอดส์, การสำรวจ, การวิจัยเกี่ยวกับเรื่องเอดส์	12	2.39
11	การประชุมด้านเอดส์	8	1.59
12	บริจาคเลือด, การจำหน่ายเลือดกับเอดส์	8	1.59
13	รัฐบาลกับปัญหาเอดส์	8	1.59
14	ยาเสพติดและเอดส์ในชุมชน	6	1.20
15	กฎหมาย, พ.ร.บ. เกี่ยวกับโรคเอดส์	5	1.0
16	ธุรกิจกับโรคเอดส์	5	1.0
17	อื่นๆ โปรดระบุ	3	0.60
รวม		502	100

จากตารางที่ 3 ผู้วิจัยพบว่า การนำเสนอเนื้อหาเรื่องเอดส์ของหนังสือพิมพ์ในประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนับว่ามีความหลากหลาย มีการนำเสนอเนื้อหาในหลายประเด็น ทั้งนี้สามารถแยกประเภทออกมาได้ 17 ประเด็น รวมทั้งสิ้น 502 เรื่อง ประเด็นที่ได้รับการนำเสนอมากที่สุด 5

ลำดับแรกได้แก่ บุคคลกลุ่มต่างๆ กับโรคเอดส์ (ร้อยละ 31.28), กิจกรรมด้านเอดส์ (ร้อยละ 13.55), สถานการณ์โรคเอดส์ (ร้อยละ 12.55), การค้นพบทางวิทยาศาสตร์ วัคซีนและยารักษาเอดส์ (ร้อยละ 10.56) และประเด็นเรื่องโรคเอดส์ การติดต่อ การป้องกันรักษาและผลกระทบ (ร้อยละ 5.18)

ส่วนประเด็นที่ได้รับการนำเสนอน้อยที่สุดมีเท่ากัน 2 ประเด็นคือ ประเด็นเรื่องกฎหมาย, พรบ. เกี่ยวกับโรคเอดส์และประเด็นเรื่องธุรกิจกับโรคเอดส์ ร้อยละ 1 ส่วนประเด็นอื่นๆ โปรดระบุนั้นมี 3 เรื่องคือ ข้อพิพาทประเทศที่ค้นพบเอดส์รายแรก 2 เรื่องและผู้ค้นพบเอดส์คนแรกเยือนไทย 1 เรื่อง

ทั้งนี้เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเห็นภาพได้อย่างชัดเจนเกี่ยวกับรายละเอียดต่างๆ ผู้วิจัยจึงขอกกล่าวในรายละเอียดแค่ 5 อันดับแรก ส่วนรายละเอียดอื่นๆ จะระบุไว้ในภาคผนวก

- ประเด็นบุคคลกลุ่มต่างๆ กับโรคเอดส์ สามารถแยกย่อยลงไปเป็นประเด็นต่างๆ ได้ดังต่อไปนี้ ผู้ติดเชื้อเอดส์ (57 ครั้ง), โสเภณีกับโรคเอดส์ (17 ครั้ง), เด็กกับโรคเอดส์ (16 ครั้ง), บุคคลมีชื่อเสียงกับเอดส์ (16 ครั้ง), สตรีกับโรคเอดส์ (15 ครั้ง), นักโทษกับโรคเอดส์ (12 ครั้ง), สมาชิกในครอบครัวกับโรคเอดส์ (5 ครั้ง), ทันตแพทย์กับโรคเอดส์ (3 ครั้ง), นักท่องเที่ยวกับเอดส์ (3 ครั้ง), รักร่วมเพศกับเอดส์ (2 ครั้ง), ทหารสหรัฐกับเอดส์ (2 ครั้ง) ส่วนประเด็นที่เหลืออีก 9 ประเด็นนั้น ได้รับการนำเสนออย่างละ 1 ครั้ง ซึ่งได้แก่ประเด็นวัยรุ่นกับเอดส์, นักวิทยาศาสตร์กับโรคเอดส์, ชาวเขากับโรคเอดส์, คนขับรถสิบล้อกับโรคเอดส์, ไทยมุสลิมกับโรคเอดส์, ผู้ใช้แรงงานกับเอดส์, ข้าราชการไทยกับโรคเอดส์, นักโภชนาการด้านเอดส์, ชาวประมงกับเอดส์

- ประเด็นกิจกรรมด้านเอดส์ มีการแยกย่อยได้เป็น 2 ประเด็นใหญ่ คือ กิจกรรมฝึกอบรม, เผยแพร่ความรู้, การรณรงค์และประเด็นวันเอดส์โลก จำนวน 54 ครั้ง ส่วนประเด็นวันเอดส์โลก มีการนำเสนอ 13 ครั้ง ส่วนอีก 1 ประเด็นคือการเสนอเนื้อหา Safe Sex ด้านเอดส์ของวงการเพลงต่างชาติ

- ประเด็นสถานการณ์โรคเอดส์ เป็นการรายงานข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถิติการติดเชื้อ การแพร่ระบาดของทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ โดยแบ่งเป็นการรายงานสถานการณ์โรคเอดส์ในประเทศไทย 27 ครั้ง และเป็นการรายงานสถานการณ์โรคเอดส์ในต่างประเทศ 36 ครั้ง

- ประเด็นการค้นพบทางวิทยาศาสตร์, วัคซีนและยารักษาเอ็ดส์ ทั้งนี้สามารถแบ่งแยกได้เป็น 3 ประเด็นหลักคือ การค้นพบทางวิทยาศาสตร์จำนวน 30 ครั้ง, วัคซีนเอ็ดส์จำนวน 14 ครั้ง และ ยารักษาเอ็ดส์จำนวน 9 ครั้ง

- ประเด็นโรคเอ็ดส์, การติดต่อ, การป้องกันรักษา และผลกระทบของโรคเอ็ดส์ ครั้ง โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเด็นหลักคือ 1. โรคเอ็ดส์ การติดต่อ การป้องกันรักษา 23 ครั้ง 2. ผลกระทบของโรคเอ็ดส์ 3 ครั้ง

ตารางที่ 4 แสดงประเด็นเรื่องเอ็ดส์ที่ได้รับการนำเสนอมากที่สุด 5 ลำดับแรก โดยจำแนกตามหนังสือพิมพ์

ลำดับ	ไทยรัฐ		มติชน		Bangkok Post	
	ประเด็นข่าว	ร้อยละ	ประเด็นข่าว	ร้อยละ	ประเด็นข่าว	ร้อยละ
1	บุคคลกลุ่มต่างๆ กับโรคเอ็ดส์	31.61	บุคคลกลุ่มต่างๆ กับโรคเอ็ดส์	29.8	บุคคลกลุ่มต่างๆกับโรคเอ็ดส์	32.8
2	สถานการณ์โรคเอ็ดส์	14.84	กิจกรรมด้านเอ็ดส์	18	การค้นพบทางวิทยาศาสตร์, วัคซีนและยารักษาเอ็ดส์	13.44
3	กิจกรรมด้านเอ็ดส์	12.90	การค้นพบทางวิทยาศาสตร์, วัคซีนและยารักษาเอ็ดส์	11.18	สถานการณ์โรคเอ็ดส์	12.37
4	โรคเอ็ดส์, การติดต่อ การป้องกันรักษาและผลกระทบ	9.03	สถานการณ์โรคเอ็ดส์	10.56	กิจกรรมด้านเอ็ดส์	10.22
5	การค้นพบทางวิทยาศาสตร์, วัคซีนและยารักษาเอ็ดส์	6.45	โรคเอ็ดส์, การติดต่อ การป้องกันรักษาและผลกระทบ	5.59	ความร่วมมือระหว่างประเทศด้านเอ็ดส์	5.91

จากตารางที่ 4 ผลการวิจัยระบุว่าหนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ชื่อฉบับต่างให้ความสนใจต่อการนำเสนอข่าวเรื่องกลุ่มบุคคลต่างๆ กับโรคเอ็ดส์มากเป็นลำดับแรก โดยไทยรัฐนำเสนอข่าวเรื่องบุคคลกลุ่มต่างๆ

กับเอตส์ร้อยละ 31.61 ขณะที่หนังสือพิมพ์มติชนและ Bangkok Post นำเสนอร้อยละ 29.8 และ 32.8 ตามลำดับ ทั้งนี้ประเด็นที่หนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ชื่อฉบับนำเสนอ 5 ลำดับแรกค่อนข้างคล้ายคลึงกัน เป็นที่น่าสังเกตว่าประเด็นเรื่องการค้าหน้พทางวิทยาศาสตร์, วัคซีนและยารักษาเอตส์ได้รับความสำคัญเป็น ชาวที่มีการนำเสนออยู่ใน 5 ลำดับนี้ด้วย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปัญหานำการวิจัยข้อที่ 3 : หนังสือพิมพ์รายวันในประเทศไทยมีการนำเสนอเรื่องโรคเอดส์ในรูปแบบใดบ้าง

ตารางที่ 5 แสดงรูปแบบที่หนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ชื่อฉบับนำเสนอ

รูปแบบ	ไทยรัฐ	ผู้จัดการ	Bangkok Post	รวม
	จำนวนครั้ง	ร้อยละ	จำนวนครั้ง	
ข่าว	117 75.48	119 (73.91)	152 (81.72)	388 (77.29)
บทความ	35 22.58	41 (25.47)	27 (14.52)	103 (20.52)
คอลัมน์ตอบปัญหาทางการแพทย์	3 1.94	1 (0.62)	-	4 (0.8)
บทบรรณาธิการ	-	-	3 (1.61)	3 (0.6)
สารคดี	-	-	2 (1.08)	2 (0.4)
บทสัมภาษณ์	-	-	1 (0.54)	1 (0.2)
คอลัมน์แสดงความคิดเห็น	-	-	1 (0.54)	1 (0.2)
รวม	155 (100)	161 (100)	186 (100)	502 (100)

จากตารางที่ 5 รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องเอดส์ของหนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ชื่อฉบับ พบว่า มีการนำเสนอในรูปแบบข่าวมากที่สุดเป็นลำดับหนึ่ง ร้อยละ 77.29 ลำดับสองคือการนำเสนอในรูปแบบบทความจำนวน ร้อยละ 20.52 ลำดับสามคือรูปแบบคอลัมน์ตอบปัญหาทางการแพทย์ ร้อยละ 0.80 ลำดับสี่คือ รูปแบบบทบรรณาธิการ ร้อยละ 0.60 ลำดับห้าคือ รูปแบบสารคดี ร้อยละ 0.40

ลำดับที่ 6 คือ รูปแบบบทสัมภาษณ์และรูปแบบคอลัมน์แสดงความคิดเห็นมีจำนวนเท่ากันคิดเป็นร้อยละ 0.2

จากการวิจัย พบว่า หนังสือพิมพ์ที่มีการนำเสนอเรื่องเอดส์ในรูปแบบที่หลากหลายมากที่สุดคือ หนังสือพิมพ์ Bangkok Post ส่วนหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและมติชนมีการนำเสนอเรื่องเอดส์ 3 รูปแบบคือ ข่าว บทความ และคอลัมน์ตอบปัญหาทางการแพทย์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปัญหานำการวิจัยข้อที่ 4 : หนังสือพิมพ์รายวันในประเทศไทยมีทิศทางในการนำเสนอเรื่องเอดส์เป็นอย่างไร

ตารางที่ 6 แสดงทิศทางในการนำเสนอเรื่องเอดส์ของหนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ชื่อฉบับ

ทิศทางของข่าว	ไทยรัฐ	มติชน	Bangkok Post	รวม
บวก	1,582 (0.32%)	23,760 (5.51%)	2,925 (0.28%)	28,267 (1.43%)
กลาง	394,165 (78.63%)	394,620 (91.50%)	920,491 (88.34%)	1,709,276 (86.57%)
ลบ	105,558 (21.06%)	12,914.5 (2.99%)	118,524 (11.38%)	236,996.5 (12%)
รวม	501,305 (100%)	431,294.5 (100%)	1,041,940 (100%)	1,974,539.5 (100%)

จากตาราง 6 ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า หนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ชื่อฉบับมีการนำเสนอเนื้อหาที่เป็นกลางมากที่สุด ร้อยละ 86.57 รองลงมาคือ เนื้อหาเชิงลบ ร้อยละ 12 และนำเสนอเนื้อหาเชิงบวกน้อยที่สุดร้อยละ 1.43 โดยจะเห็นได้ว่าการเสนอเนื้อหาเชิงเป็นกลางมากกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนข่าวทั้งหมด

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐและ Bangkok Post นำเสนอเนื้อหาเชิงเป็นกลางมากที่สุด รองลงมาคือ เนื้อหาเชิงลบและเนื้อหาเชิงบวกตามลำดับ ส่วนหนังสือพิมพ์มติชนมีทิศทางในการนำเสนอแตกต่างจากหนังสือพิมพ์ทั้ง 2 ชื่อฉบับ กล่าวคือ หนังสือพิมพ์มติชนนำเสนอเนื้อหาเชิงเป็นกลางมากที่สุด รองลงมาคือ เนื้อหาเชิงบวก และเนื้อหาเชิงลบตามลำดับ

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐนำเสนอเนื้อหาในทิศทางเชิงลบมากกว่าเนื้อหาในเป็นทิศทางเชิงบวกหลายเท่า เช่นเดียวกับหนังสือพิมพ์ Bangkok Post ที่มีการนำเสนอเนื้อหาในทิศทางเชิงลบมากกว่าทิศทาง

เชิงบวกหลายเท่าเช่นกัน อย่างไรก็ตามหนังสือพิมพ์ Bangkok Post มีการเสนอเนื้อหาในทิศทางเชิงลบน้อยกว่าหนังสือพิมพ์ไทยรัฐมากพอสมควร

ตารางที่ 7 แสดงทิศทางในการนำเสนอประเด็นต่างๆ ของหนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ชื่อฉบับ

ลำดับ	ประเด็นข่าว	ไทยรัฐ			มติชน			Bangkok Post		
		บงกช	กลาง	ลบ	บงกช	กลาง	ลบ	บงกช	กลาง	ลบ
1	บุคคลกลุ่มต่างๆ กับโรคเอดส์	3	28	18	7	28	13	5	39	17
2	กิจกรรมต้านเอดส์	0	20	0	2	25	2	0	19	0
3	สถานการณเอดส์	0	21	2	1	15	1	0	23	0
4	การค้นพบทางวิทยาศาสตร์ วัคซีน, ยารักษา	0	10	0	1	13	4	0	25	0
5	โรคเอดส์, การติดต่อ, การ ป้องกันและผลกระทบ	4	7	3	6	2	1	0	2	0
6	งบประมาณ, การทำงานด้าน เอดส์, ยุทธวิธีด้านเอดส์	0	5	0	0	8	0	0	8	0
7	ความร่วมมือระหว่างประเทศ ด้านเอดส์	0	5	0	0	6	0	0	11	0
8	ศูนย์พักพิง, สวัสดิการแก่ผู้ ติดเชื้อเอดส์	0	5	0	0	5	0	0	7	0
9	การตรวจเอดส์, อุปกรณ์ตรวจ เอดส์และอุปกรณ์ป้องกันเอดส์	0	7	0	0	5	0	0	8	0
10	สื่อเอดส์, การสำรวจ, การวิจัย เกี่ยวกับเรื่องเอดส์	0	6	0	0	5	0	0	1	0
11	การประชุมด้านเอดส์	0	1	0	0	3	0	0	4	0
12	บริจาคเลือด, การจำหน่าย เลือดกับเอดส์	0	3	0	1	1	0	0	3	0

ลำดับ	ประเด็นข่าว	ไทยรัฐ			มติชน			Bangkok Post		
		บวก	กลาง	ลบ	บวก	กลาง	ลบ	บวก	กลาง	ลบ
13	ยาเสพติดกับเฮดส์ในชุมชน	0	1	1	0	0	2	0	2	0
14	รัฐบาลกับปัญหาเฮดส์	0	1	0	0	2	0	0	5	0
15	กฎหมาย, พรบ. เกี่ยวกับเฮดส์	0	1	0	0	1	0	0	3	0
16	ธุรกิจกับเฮดส์	0	2	0	0	0	0	0	3	0
17	อื่นๆ โปรดระบุ	0	1	0	0	1	0	0	1	0
	รวม	7	124	24	18	120	23	5	164	17
	ร้อยละ	4.52	80	15.48	11.18	74.53	14.29	2.69	88.17	9.14

จากตารางที่ 7 ผู้วิจัยพบว่าหนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ชื่อฉบับนำเสนอเนื้อหาประเด็นบุคคลกลุ่มต่างๆกับเฮดส์ เป็นกลางมากที่สุด ในขณะที่เดียวกันก็มีการนำเสนอเนื้อหาในแง่ลบสูง แม้ว่าจะมีปริมาณน้อยกว่าเนื้อหาเชิงเป็นกลางก็ตาม ซึ่งในประเด็นนี้หนังสือพิมพ์ Bangkok Post มีปริมาณการนำเสนอเนื้อหาเชิงเป็นกลางมากที่สุด ขณะที่หนังสือพิมพ์ไทยรัฐนำเสนอเนื้อหาเชิงลบมากที่สุด และหนังสือพิมพ์มติชนมีการนำเสนอเนื้อหาเป็นบวกมากที่สุด

ประเด็นดังกล่าวเป็นประเด็นที่หนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ชื่อฉบับนำเสนอเนื้อหาเชิงลบมากที่สุดมากกว่าประเด็นอื่นๆ ทั้งหมด โดยเนื้อหาในประเด็นนี้มีบางส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้ติดเชื้อเฮดส์, โสเภณี, นักโทษ ฯลฯ

ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าทั้ง 17 ประเด็น นั้นมีการนำเสนอในทิศทางเป็นกลางมากที่สุด นอกจากนี้หนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ชื่อฉบับนั้นมีทิศทางการนำเสนอประเด็นต่างๆส่วนใหญ่ สอดคล้องกัน

**ปัญหานำการวิจัยข้อที่ 5 : หนังสือพิมพ์รายวันในประเทศไทยเลือกใช้แหล่งข่าวใดบ้าง
ในการนำเสนอเรื่องเอดส์**

ตารางที่ 8 แสดงประเภทของแหล่งข่าวที่หนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ชื่อฉบับเลือกใช้

ลำดับ	ประเภทของแหล่งข่าว	ไทยรัฐ		มติชน		Bangkok Post		รวม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1	บุคคล	34	20	24	14.04	38	19.59	96	17.94
2	สำนักข่าวต่างประเทศ	13	7.65	21	12.29	51	26.29	85	15.89
3	กระทรวงสาธารณสุขและเจ้าหน้าที่	19	11.18	29	16.96	29	14.95	77	14.39
4	องค์กรภาครัฐ	31	18.24	28	16.37	15	7.73	74	13.83
5	NGO	14	8.24	17	9.94	12	6.19	43	8.04
6	องค์กร, หน่วยงานในต่างประเทศ	19	11.18	9	5.26	8	4.12	36	6.73
7	องค์กรระหว่างประเทศ	10	5.88	12	7.02	11	5.67	33	6.17
8	มหาวิทยาลัย	6	3.53	9	5.26	8	4.12	23	4.30
9	โมระบุแหล่งข่าว	5	2.94	7	4.09	10	5.15	22	4.11
10	นักการเมือง	6	3.53	6	3.51	3	1.55	15	2.80
11	โรงพยาบาล	4	2.35	4	2.34	6	3.09	14	2.62
12	หนังสือพิมพ์, นิตยสาร, วารสาร	8	4.71	3	1.75	2	1.03	13	2.43
13	อื่นๆ โปรดระบุ	1	0.59	2	1.17	1	0.52	4	0.75
	รวม	170	100	171	100	194	100	535	100

จากตารางที่ 8 ผู้วิจัยพบว่า ในจำนวนข่าว 155 ชิ้นที่หนังสือพิมพ์ไทยรัฐนำเสนอ มีการใช้แหล่งข่าวจำนวน 170 แหล่งข่าว โดยมีการใช้แหล่งข่าวจากบุคคล, คณะบุคคลต่างๆ ที่ระบุชื่อมากที่สุดถึงร้อยละ 20 ของแหล่งข่าวที่ถูกอ้างทั้งหมด รองลงไปคือแหล่งข่าวจากองค์กรภาครัฐ คิดเป็นร้อยละ 18.24 ถัดมาคือกระทรวงสาธารณสุขและเจ้าหน้าที่และองค์กร, หน่วยงานในต่างประเทศซึ่งมีปริมาณการใช้เท่ากัน ร้อยละ 11.18

โดยบุคคล ที่ได้รับการอ้างถึงจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ 34 ครั้ง ประกอบด้วยนายแพทย์ ประพันธ์ ภาณุภาค 11 ครั้ง, นายมีชัย วีระไวทยะ 6 ครั้ง, ดร. วีระสิทธิ์ สิทธิไตร 3 ครั้ง, นอกนั้น เป็นแหล่งข่าวที่ได้รับการอ้างถึงจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ 1 ครั้ง ได้แก่ นายแพทย์ประเวศ วะสี, นายแพทย์สุจินต์ พรากกุล, นายแพทย์เทพพนม เมืองแมน, นายแพทย์ประสงค์ บูรณ์พงศ์, พระองค์เจ้า โสมสวัสดิ์ พระวรวงศ์เธอเธอมาศ, นางงามสหรัฐ, อลิษาเบธ เทย์เลอร์, แพทย์หญิงอุษา ทิสยากร, ผู้สื่อข่าว NHK, ดาราเกย์อัคราจารย์, เจ้าหน้าที่ร่วมเจรจาฐานทัพสหรัฐฟิลิปปินส์, คณะที่ปรึกษาวิตามิน เอนานาชาติ, ประชาชนผู้เสียหายจากจังหวัดลพบุรี, วงการแพทย์ (แหล่งข่าวจากวงการแพทย์)

ส่วนแหล่งข่าวที่ถูกอ้างถึงน้อยที่สุดจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ คือ แหล่งข่าวจากโครงการเยาวชนต้านภัยเอดส์ โดยมีปริมาณการใช้ร้อยละ 0.59

หนังสือพิมพ์มติชนมีการอ้างถึงแหล่งข่าว 171 แหล่งข่าว จากข่าวที่นำเสนอ 161 ชิ้น จากการวิจัยพบว่า แหล่งข่าวที่หนังสือพิมพ์มติชนใช้มากที่สุดคือ แหล่งข่าวจากกระทรวงสาธารณสุขและเจ้าหน้าที่โดยมีการอ้างถึง ร้อยละ 16.96 รองลงมาคือแหล่งข่าวจากองค์การภาครัฐ ร้อยละ 16.37 ถัดมาคือบุคคล คณะบุคคล ร้อยละ 14.04

ทั้งนี้กระทรวงสาธารณสุขและเจ้าหน้าที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด 29 ครั้งดังนี้

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข 4 ครั้ง, รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข 2 ครั้ง, รองปลัดกระทรวงสาธารณสุข 2 ครั้ง, ปลัดกระทรวงสาธารณสุข 2 ครั้ง, อธิบดีกรมควบคุมโรคติดต่อ 5 ครั้ง, รองอธิบดีกรมควบคุมโรคติดต่อ 1 ครั้ง, กองระบาดวิทยา 1 ครั้ง, กรมควบคุมโรคติดต่อ 4 ครั้ง, สาธารณสุขจังหวัด 4 ครั้ง, กระทรวงสาธารณสุข 2 ครั้ง, กรมการแพทย์ 1 ครั้ง, กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ 1 ครั้ง

ส่วนแหล่งข่าวที่ได้รับการอ้างถึงน้อยที่สุดจากหนังสือพิมพ์มติชน คือ แหล่งข่าวจากวัดพระบาทน้ำพุ จำนวน 2 ครั้ง ร้อยละ 1.18

หนังสือพิมพ์ Bangkok Post ได้อ้างถึงแหล่งข่าว 194 แหล่งข่าวจาก ข่าวที่นำเสนอ 186 ชิ้น จากการวิจัยพบว่า แหล่งข่าวที่หนังสือพิมพ์ Bangkok Post ใช้มากที่สุดคือ สำนักข่าวต่าง

ประเทศ ร้อยละ 26.29 รองลงมาคือ บุคคล ร้อยละ 19.59 และกระทรวงสาธารณสุขและเจ้าหน้าที่ ร้อยละ 14.95 ตามลำดับ

แหล่งข่าวที่หนังสือพิมพ์ Bangkok Post อ้างถึงมากที่สุด 51 ครั้งคือ สำนักข่าวต่างประเทศ ซึ่งประกอบด้วยสำนักข่าวรอยเตอร์ 17 ครั้ง, สำนักข่าวเอพี 15 ครั้ง, สำนักข่าวเอเอฟพี 10 ครั้ง, สำนักข่าวยูพีไอ 2 ครั้ง, สำนักข่าวดีพีเอ 1 ครั้ง, สำนักข่าวอันทาร์่า 1 ครั้ง, The New York Times Service 3 ครั้ง, Gemini News Bangkok Post Service 1 ครั้ง, London Express Service 1 ครั้ง

ขณะที่แหล่งข่าวที่ได้รับการอ้างถึงน้อยที่สุดจากหนังสือพิมพ์ Bangkok Post คือ แหล่งข่าวจากวัดพระบาทน้ำพุ ร้อยละ 0.52

ตารางที่ 9 แสดงประเภทของแหล่งข่าวที่ใช้มากที่สุด 3 ลำดับแรก

ลำดับ	ไทยรัฐ		มติชน		Bangkok Post	
	ประเภทของแหล่งข่าว	ร้อยละ	ประเภทของแหล่งข่าว	ร้อยละ	ประเภทของแหล่งข่าว	ร้อยละ
1	*บุคคล	20	กระทรวงสาธารณสุข และเจ้าหน้าที่	16.96	สำนักข่าวต่างประเทศ	26.29
2	องค์กรภาครัฐ	18.24	องค์กรภาครัฐ	16.37	*บุคคล	19.59
3	- กระทรวงสาธารณสุข และเจ้าหน้าที่ - องค์กร, หน่วยงานใน ต่างประเทศ	11.18	*บุคคล	12.43	กระทรวงสาธารณสุข และเจ้าหน้าที่	14.95

จากตาราง 9 พบว่า หนังสือพิมพ์ไทยรัฐจะใช้แหล่งข่าวที่เป็นบุคคลมากที่สุด รองลงมาคือ องค์กรภาครัฐและกระทรวงสาธารณสุขและเจ้าหน้าที่ซึ่งเท่ากับการใช้แหล่งข่าวจากองค์กร, หน่วยงาน ในต่างประเทศ ตามลำดับ

* บุคคล หมายถึง การระบุชื่อโดยไม่ได้อ้างถึงแหล่งสังกัด

หนังสือพิมพ์มติชนจะใช้แหล่งข่าวจากกระทรวงสาธารณสุขและเจ้าหน้าที่มากที่สุด, ลำดับที่สองคือ องค์กรภาครัฐ ลำดับที่สามคือบุคคล

หนังสือพิมพ์ Bangkok Post ใช้แหล่งข่าวจากสำนักข่าวต่างประเทศมากที่สุด รองลงมาคือบุคคลและกระทรวงสาธารณสุขและเจ้าหน้าที่ ตามลำดับ

ทั้งนี้แหล่งข่าวที่หนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ชี้อัปใช้มากเป็นอันดับต้นๆ คือ แหล่งข่าวจากกระทรวงสาธารณสุขและเจ้าหน้าที่กระทรวงและบุคคล โดยจะเห็นว่าหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยใช้แหล่งข่าวจากกระทรวงสาธารณสุขและองค์กรภาครัฐเป็นปริมาณสูงในอันดับต้น ๆ ขณะที่หนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษจะเน้นใช้แหล่งข่าวจากสำนักข่าวต่างประเทศ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตาราง 10 แสดงการใช้แหล่งข่าวในการนำเสนอประเด็นต่างๆ เกี่ยวกับเรื่องเอดส์

10.1 หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ

ประเด็นข่าว	ประเภทแหล่งข่าว												
	บุคคล	สำนักข่าวต่างประเทศ	องค์กรภาครัฐ	กระทรวงสาธารณสุขและเจ้าหน้าที่	NGO	องค์กรหน่วยงานในต่างประเทศ	องค์กรระหว่างประเทศ	มหาวิทยาลัย	ไม่ระบุแหล่งข่าว	นักการเมือง	โรงพยาบาล	หนังสือพิมพ์, นิตยสาร, วารสาร	อื่นๆ ไม่ระบุ
1. บุคคลกลุ่มต่างๆ กับโรคเอดส์	13	2	16	3	4	3	2	1	1	1	1	3	0
2. กิจกรรมด้านเอดส์	5	1	5	1	4	1	1	0	0	1	0	0	1
3. สถานการณ์โรคเอดส์	1	3	2	3	0	4	5	1	3	0	2	3	0
4. การค้นพบทางวิทยาศาสตร์ วัคซีนและยารักษาเอดส์	2	2	0	0	0	6	0	2	0	0	0	2	0
5. โรคเอดส์, การติดต่อ การป้องกันรักษาและผลกระทบ	3	2	3	4	0	1	1	1	0	0	0	0	0
6. งบประมาณ, การทำงานด้านเอดส์ และยุทธวิธีด้านเอดส์	2	0	1	2	1	1	0	0	0	1	0	0	0
7. ความร่วมมือระหว่างประเทศด้านเอดส์	2	0	0	0	2	0	1	0	0	0	0	0	0
8. ศูนย์พักพิงและสวัสดิการแก่ผู้ติดเชื้อ	1	0	1	2	0	0	0	0	0	1	0	0	0
9. การตรวจเอดส์, อุปกรณ์ตรวจเอดส์ และอุปกรณ์ป้องกันเอดส์	1	1	0	2	0	1	0	0	1	1	1	0	0
10. สื่อเอดส์, การสำรวจ, การวิจัย	3	0	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0
11. การประชุมด้านเอดส์	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12. บริจาคเลือด, จำหน่ายเลือด	0	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0
13. ยาเสพติดและเอดส์ในชุมชน	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
14. รัฐบาลกับปัญหาเอดส์	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
15. กฎหมาย, พ.ร.บ.เกี่ยวกับเรื่องเอดส์	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0
16. ธุรกิจกับเอดส์	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
17. อื่นๆ ไม่ระบุ	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
รวม	34	13	31	19	14	19	10	6	5	6	4	8	1
ร้อยละ	20	7.65	18.24	11.18	8.24	11.18	5.88	3.53	2.94	3.53	2.35	4.71	0.59

จากตาราง 10.1 ผู้วิจัยพบว่า ในประเด็นเรื่องบุคคลกลุ่มต่างๆ กับโรคเอดส์ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐใช้แหล่งข่าวจากองค์กรภาครัฐมากที่สุด ตามด้วยแหล่งข่าวจากบุคคล

ส่วนประเด็นเรื่องสถานการณ์โรคเอดส์ พบว่า หนังสือพิมพ์ไทยรัฐใช้แหล่งข่าวจากองค์กรระหว่างประเทศมากที่สุด และประเด็นเรื่องโรคเอดส์ การติดต่อ การป้องกันรักษาและผลกระทบนั้น ใช้แหล่งข่าวจากกระทรวงสาธารณสุขและเจ้าหน้าที่มากที่สุด

ประเด็นเรื่องการค้นพบทางวิทยาศาสตร์ วัคซีนและยารักษาเอดส์ แหล่งข่าวที่ใช้มากที่สุดคือ องค์กร, หน่วยงานในต่างประเทศ

ผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่า แหล่งข่าวที่หนังสือพิมพ์ไทยรัฐใช้มากในการนำเสนอเรื่องเอดส์ได้แก่ แหล่งข่าวจากบุคคล, แหล่งข่าวจากองค์กรภาครัฐ, แหล่งข่าวจากกระทรวงสาธารณสุขและเจ้าหน้าที่, แหล่งข่าวจากองค์กรระหว่างประเทศ ตามลำดับ

โดยประเด็นส่วนใหญ่ที่หนังสือพิมพ์ไทยรัฐได้รับจากแหล่งข่าว ได้แก่ ประเด็นเรื่องบุคคลกลุ่มต่างๆ กับโรคเอดส์, กิจกรรมต้านเอดส์, สถานการณ์โรคเอดส์, การค้นพบทางวิทยาศาสตร์ วัคซีนและยารักษาเอดส์ และประเด็นเรื่องโรคเอดส์ การติดต่อ การป้องกันรักษาและผลกระทบ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

10.2 หนังสือพิมพ์มติชน

ประเด็นข่าว	ประเภทแหล่งข่าว												
	บุคคล	สำนักข่าวต่างประเทศ	องค์กรภาครัฐ	กระทรวงสาธารณสุขและเจ้าหน้าที่	NGO	องค์กร, หน่วยงานในต่างประเทศ	องค์กรระหว่างประเทศ	มหาวิทยาลัย	ไม่ระบุแหล่งข่าว	นักการเมือง	โรงพยาบาล	หนังสือพิมพ์, นิตยสาร, วารสาร	อื่นๆ โปรดระบุ
1. บุคคลกลุ่มต่างๆ กับโรคเอดส์	5	8	7	7	7	1	3	2	5	5	2	1	0
2. กิจกรรมด้านเอดส์	4	3	10	9	3	0	2	0	0	0	0	0	1
3. สถานการณ์โรคเอดส์	5	3	3	2	0	2	3	1	0	0	1	0	0
4. การค้นพบทางวิทยาศาสตร์ วัคซีนและยารักษาเอดส์	1	6	2	3	2	2	0	2	0	0	0	0	0
5. โรคเอดส์, การติดต่อ การป้องกันรักษาและผลกระทบ	2	1	1	1	0	0	0	1	2	0	0	0	1
6. งบประมาณ, การทำงานด้านเอดส์ และยุทธวิธีด้านเอดส์	2	0	1	2	1	0	1	0	0	1	0	0	0
7. ความร่วมมือระหว่างประเทศด้านเอดส์	0	0	2	3	0	1	0	0	0	0	0	0	0
8. ศูนย์พักพิงและสวัสดิการแก่ผู้ติดเชื้อ	1	0	0	1	2	0	0	0	0	0	1	0	0
9. การตรวจเอดส์, อุปกรณ์ตรวจเอดส์ และอุปกรณ์ป้องกันเอดส์	0	0	1	0	1	0	1	2	0	0	0	0	0
10. สื่อเอดส์, การสำรวจ, การวิจัย	0	0	1	0	0	2	0	0	0	0	0	2	0
11. การประชุมด้านเอดส์	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
12.บริจาคเลือด, จำหน่ายเลือด	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0
13. ยาเสพติดและเอดส์ในชุมชน	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0
14. รัฐบาลกับปัญหาเอดส์	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15. กฎหมาย, พ.ร.บ.เกี่ยวกับเรื่องเอดส์	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
16. ธุรกิจกับเอดส์	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
17. อื่นๆ โปรดระบุ	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
รวม	24	21	28	29	17	9	12	9	7	6	4	3	2
ร้อยละ	14.04	12.28	16.37	16.96	9.94	5.26	7.02	5.26	4.09	3.51	2.34	1.75	1.17

จากตาราง 10.2 ผู้วิจัยพบว่าประเด็นเรื่องกิจกรรมด้านเอดส์ หนังสือพิมพ์มติชนใช้แหล่งข่าวจากองค์กรภาครัฐมากที่สุด รองลงมาคือ กระทรวงสาธารณสุขและเจ้าหน้าที่

สำหรับประเด็นเรื่องการค้าทางวิทยาศาสตร์ วัคซีนและยารักษาเอดส์ หนังสือพิมพ์มติชนใช้แหล่งข่าวจากสำนักข่าวต่างประเทศมากที่สุด ส่วนประเด็นเรื่องสถานการณ์โรคเอดส์แหล่งข่าวที่ใช้มากที่สุดคือ บุคคล รองลงมาคือ องค์กรภาครัฐ

ในประเด็นเรื่องบุคคลกลุ่มต่างๆ กับโรคเอดส์ใช้แหล่งข่าวจากสำนักข่าวต่างประเทศมากที่สุด ในขณะที่มีการใช้แหล่งข่าวจากองค์กรภาครัฐ, กระทรวงสาธารณสุขและเจ้าหน้าที่ และแหล่งข่าวจาก NGO เป็นจำนวนมากเท่าๆ กัน

ทั้งนี้แหล่งข่าวที่หนังสือพิมพ์มติชนนิยมใช้มากเป็นลำดับต้นๆ ได้แก่ แหล่งข่าวจากกระทรวงสาธารณสุขและเจ้าหน้าที่ รองลงมาคือ แหล่งข่าวจากองค์กรภาครัฐ, บุคคล, แหล่งข่าวจากสำนักข่าวต่างประเทศและ NGO ตามลำดับ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

10.3 หนังสือพิมพ์ Bangkok Post

ประเด็นข่าว	ประเภทแหล่งข่าว												
	บุคคล	สำนักข่าวต่างประเทศ	องค์กรภาครัฐ	กระทรวงสาธารณสุขและเจ้าหน้าที่	NGO	องค์กร,หน่วยงานในต่างประเทศ	องค์กรระหว่างประเทศ	มหาวิทยาลัย	ไม่ระบุแหล่งข่าว	นักการเมือง	โรงพยาบาล	หนังสือพิมพ์, นิตยสาร, การสาร	อื่นๆ ไปรตระบุ
1. บุคคลกลุ่มต่างๆ กับโรคเอดส์	16	17	4	5	3	2	1	2	4	2	4	0	1
2. กิจกรรมด้านเอดส์	4	2	1	5	3	1	1	1	3	1	0	0	0
3. สถานการณ์โรคเอดส์	3	9	0	4	0	2	4	1	0	0	0	0	0
4. การค้นพบทางวิทยาศาสตร์ วัคซีนและยารักษาเอดส์	2	13	2	3	0	1	1	3	0	0	0	0	0
5. โรคเอดส์, การติดต่อ การป้องกันรักษาและผลกระทบ	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6. งบประมาณ, การทำงานด้านเอดส์ และยุทธวิธีด้านเอดส์	4	0	0	1	4	0	0	0	0	0	0	0	0
7. ความร่วมมือระหว่างประเทศด้านเอดส์	1	2	0	2	0	1	3	0	1	0	1	0	0
8. ศูนย์พักพิงและสวัสดิการแก่ผู้ติดเชื้อ	1	0	3	2	0	0	0	0	1	0	0	0	0
9. การตรวจเอดส์, อุปกรณ์ตรวจเอดส์ และอุปกรณ์ป้องกันเอดส์	0	1	2	2	0	1	1	0	1	0	0	0	0
10. สื่อเอดส์, การสำรวจ, การวิจัย	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
11. การประชุมด้านเอดส์	2	2	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
12. บริจาคเลือด, จำหน่ายเลือด	0	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13. ยาเสพติดและเอดส์ในชุมชน	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	1	0
14. รัฐบาลกับปัญหาเอดส์	1	0	2	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0
15. กฎหมาย, พ.ร.บ.เกี่ยวกับเรื่องเอดส์	1	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
16. ธุรกิจกับเอดส์	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
17. อื่นๆ ไปรตระบุ	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
รวม	38	51	15	29	12	8	11	8	10	3	6	2	1
ร้อยละ	19.59	26.29	7.73	14.95	6.19	4.12	5.67	4.12	5.16	1.55	3.09	1.03	0.52

จากตาราง 10.3 ผู้วิจัยพบว่าในประเด็นเรื่องบุคคลกลุ่มต่างๆ กับโรคเอดส์ หนังสือพิมพ์ Bangkok Post ใช้แหล่งข่าวจากสำนักข่าวต่างประเทศมากที่สุด ส่วนประเด็นเรื่องกิจกรรมด้านเอดส์ นั้นใช้แหล่งข่าวจากกระทรวงสาธารณสุขและเจ้าหน้าที่มากที่สุด

สำหรับประเด็นเรื่องสถานการณ์โรคเอดส์ และประเด็นเรื่องการค้าทางวิทยาศาสตร์ วัคซีน และยารักษาเอดส์ แหล่งข่าวที่ใช้มากที่สุด คือ แหล่งข่าวจากสำนักข่าวต่างประเทศ

ทั้งนี้แหล่งข่าวที่หนังสือพิมพ์ Bangkok Post ใช้มากเป็นลำดับต้นๆ ได้แก่ แหล่งข่าวจากสำนักข่าวต่างประเทศ, แหล่งข่าวจากบุคคล, แหล่งข่าวจากกระทรวงสาธารณสุขและเจ้าหน้าที่, แหล่งข่าวจากองค์กรภาครัฐและแหล่งข่าวจาก NGO ตามลำดับ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปัญหานำการวิจัยข้อที่ 6 : หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยมีหลักเกณฑ์ในการกำหนดวาระเรื่องเอดส์อย่างไร

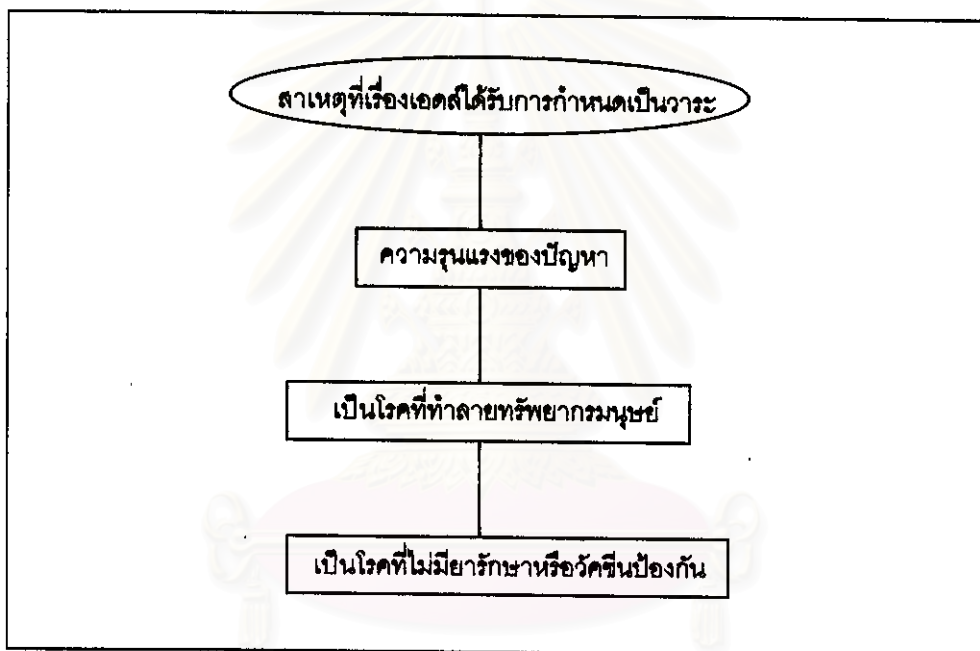
ในการศึกษาคั้งนี้ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้มีหน้าที่กำหนดวาระเรื่องเอดส์ของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ, มติชนและหนังสือพิมพ์ Bangkok Post โดยได้ติดต่อขอสัมภาษณ์คุณสุทธิวรรณ ไสวแสนยากร บรรณาธิการข่าวการศึกษาและข่าวสาธารณสุขจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ, คุณภัทรคำพิทักษ์ บรรณาธิการข่าวสาธารณสุขจากหนังสือพิมพ์มติชน และคุณอากาศภรณ์ ปาติยเสวี ผู้สื่อข่าวจากหนังสือพิมพ์ Bangkok Post ทั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 4 ส่วนคือ

1. สาเหตุที่เรื่องเอดส์ได้รับการกำหนดเป็นวาระในหนังสือพิมพ์
2. ปัจจัยในการกำหนดวาระเรื่องเอดส์
3. กระบวนการกำหนดวาระเรื่องเอดส์
4. ข้อจำกัดในการกำหนดวาระเรื่องเอดส์

โรคเอดส์เป็นโรคที่ได้รับการนำเสนอทางหนังสือพิมพ์อย่างต่อเนื่องมาเป็นระยะเวลานานนับตั้งแต่โรคนี้ได้เริ่มระบาดเข้ามาสู่ประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2527 และยังมีแนวโน้มการนำเสนอต่อไปในอนาคต ในปัจจุบันหนังสือพิมพ์หลายฉบับในประเทศไทยยังคงให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าว ซึ่งผลจากการวิจัยพบว่า หนังสือพิมพ์ที่เลือกศึกษาทั้ง 3 ชื่อฉบับมีการนำเสนอเรื่องเอดส์เกือบทุกเดือนนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2528 ทั้งนี้มีเพียงบางเดือนเท่านั้นที่หนังสือพิมพ์บางฉบับไม่มีการนำเสนอเรื่องเอดส์ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเรื่องเอดส์ไม่ได้เป็นเพียงปัญหาด้านสาธารณสุขหรือปัญหาสังคมที่เกิดขึ้น แต่ได้กลายเป็นประเด็นที่หนังสือพิมพ์ให้ความสนใจจนกลายเป็นวาระทางด้านสื่อมานานแล้ว ซึ่งการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับเรื่องเอดส์ได้ให้ความรู้แก่ประชาชนจนกระทั่งมีงานวิจัยหลายเรื่องที่จะระบุว่าคนไทยส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ นอกจากนี้การนำเสนอเรื่องเอดส์ทางหนังสือพิมพ์ในหลายประเด็นก็กลายเป็นเรื่องที่ก่อให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์กันในอดีต

สาเหตุที่เรื่องเอดส์ได้รับการกำหนดเป็นวาระในหนังสือพิมพ์

ทั้งนี้เมื่อเหตุผลบางประการที่ประเด็นเรื่องโรคเอดส์ได้รับความสนใจจากหนังสือพิมพ์จนได้รับการกำหนดเป็นวาระในปัจจุบัน ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่าสาเหตุที่เรื่องเอดส์ได้รับการกำหนดเป็นวาระในหนังสือพิมพ์มาจากเหตุผลหลายประการดังคำกล่าวของบรรณาธิการและผู้สื่อข่าวสายสาธารณสุขดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 : สาเหตุที่เรื่องเอดส์ได้รับการกำหนดเป็นวาระในหนังสือพิมพ์

1. ความรุนแรงของปัญหา ปัจจุบันโรคเอดส์ได้แพร่ระบาดไปทั่วโลก ประเทศต่างๆ ได้ยอมรับว่าโรคเอดส์เป็นปัญหาที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศกำลังพัฒนาที่มีอัตราการแพร่ระบาดสูง อีกทั้งค่ารักษาพยาบาลก็มีราคาแพงเกินกว่าที่ประชาชนจะจัดหาได้ ทั้งนี้ถ้าพิจารณาในภาพรวมจะพบว่า โรคเอดส์เป็นปัญหาที่รุนแรงเนื่องมาจากเป็นปัญหาที่คลุมคลุมปัญหาอื่นๆ อีกหลายปัญหา กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ โรคเอดส์เป็นปัญหาที่ครอบคลุมหลายมิติ เนื่องจากโรคเอดส์ไม่ได้เป็นเพียงปัญหาสาธารณสุขเท่านั้นแต่เป็นปัญหาที่ครอบคลุมปัญหาอื่นๆ อีกหลายปัญหา เช่น ปัญหา

สังคม, ปัญหาทางด้านวัฒนธรรม, ปัญหาทางการศึกษา, ปัญหายาเสพติด นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจ ดังนั้นเมื่อสังคมใดก็ตามมีผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยเอดส์จำนวนมาก สิ่งที่จะต้องแก้ไขนั้นไม่ใช่เพียงการจัดการกับปัญหาเอดส์ในแง่สาธารณสุขเท่านั้น เพราะปัญหาที่เกิดขึ้นจะมีลักษณะคล้ายลูกโซ่ซึ่งมีความเกี่ยวโยงกันอยู่ ดังนั้นปัญหาที่เกิดขึ้นจึงมีความซับซ้อนและยากต่อการแก้ไขเนื่องจากความรุนแรงที่เกิดขึ้น

“ผมคิดว่ามันเป็นปัญหาที่สำคัญและมันเป็นไม่ได้เป็นปัญหาสาธารณสุขอย่างเดียวมันเป็นปัญหาสังคมด้วย มันยังเป็นปัญหาที่สำคัญอยู่เนื่องจากความรุนแรงของปัญหาในตัวของมันเองเมื่อเปรียบเทียบกับปัญหาทางด้านสาธารณสุขอื่น ๆ”

(บรรณาธิการข่าวสาธารณสุข มติชน - สัมภาษณ์ 16 มี.ค 43)

“มันเป็นปัญหาสังคมด้วย รวมถึงปัญหาทางการศึกษา วัฒนธรรม ปัญหาด้านเพศ ยาเสพติด ปัญหาหลายอย่างรวมอยู่ในปัญหาเอดส์”

(บรรณาธิการข่าวสาธารณสุข มติชน - สัมภาษณ์ 16 มี.ค 43)

“จริงๆ แล้วเอดส์เป็นปัญหาสังคม ถ้าพูดถึงเรื่องปัญหาสังคม มันก็จะครอบคลุมเรื่องอื่นๆ อีกหลายเรื่อง”

(บรรณาธิการข่าวสาธารณสุข ไทยรัฐ - สัมภาษณ์ 21 มี.ค 43)

ดังนั้นเมื่อปัญหาที่เกิดขึ้นมีความเกี่ยวข้องกับปัญหาอื่นๆ อีกหลายปัญหา การแก้ไขจึงไม่ใช่มุ่งแต่การรณรงค์ป้องกัน หรือหุ้มแพทย์ไปที่การรักษาพยาบาลเท่านั้น หากแต่จะต้องมองทุกปัญหาในภาพรวมและศึกษาถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น

โรคเอดส์เป็นปัญหาที่ครอบคลุมปัญหาอื่นๆ หลายปัญหา รวมทั้งได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคม อีกทั้งทำให้ครอบครัวล่มสลายจากการเสียชีวิตของบุคคลในครอบครัวซึ่งเป็นการทำลายสถาบันครอบครัวซึ่งเป็นหน่วยที่เล็กที่สุด นอกจากนี้ทำให้ประเทศชาติต้องสูญเสียทางเศรษฐกิจ ทำให้ขาดกำลังในการผลิต งบประมาณของประเทศจำนวนมหาศาลต้องนำมาใช้เพื่อการป้องกันและรักษาโรคเอดส์ ซึ่งแตกต่างจากมุมมองที่ว่าเอดส์เป็นเพียงโรคติดต่อร้ายแรงหรือเป็นเพียงปัญหาทางด้าน

สาธารณสุขเท่านั้น ดังนั้นเรื่องเอดส์จึงยังคงเป็นปัญหาสำคัญในปัจจุบันเนื่องจากส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมด้วยประการหนึ่ง

“เอดส์เป็นปัญหาสำคัญที่มองข้ามไม่ได้เพราะเกี่ยวข้องกับเรื่องอื่นๆหมดเลยทั้งเรื่องสังคม เศรษฐกิจ สุขภาพ เอดส์จะครอบคลุมในเรื่องพวกนี้ด้วย”

(ผู้สื่อข่าวสาธารณสุข Bangkok Post – สัมภาษณ์ 28 มี.ค 43)

นอกจากผู้ติดเชื้อเอดส์และครอบครัวจะสูญเสียทางเศรษฐกิจเนื่องจากค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลแล้ว โรคเอดส์ยังส่งผลให้ประเทศชาติต้องใช้งบประมาณจำนวนมากในการแก้ไขและป้องกันโรคเอดส์ เช่น การจัดกิจกรรมรณรงค์ หรือการฝึกอบรมต่างๆ อีกด้วย

ความรุนแรงของปัญหาที่เกิดขึ้นไม่ได้ส่งผลกระทบต่อปัจเจกบุคคลเท่านั้น แต่ส่งผลกระทบต่อสังคมในวงกว้าง เนื่องจากสังคมไทยมีจำนวนผู้ติดเชื้อเอดส์ประมาณ 1 ล้านคนในปัจจุบัน และจำนวนผู้ป่วยเอดส์ในปัจจุบันก็เป็นเพียงภาพสะท้อนของการติดเชื้อเอดส์เมื่อหลายปีที่ผ่านมา

“ สิ่งที่เราควรมองคือ ผลกระทบในแง่สังคม มิใช่เฉพาะตัวบุคคล เช่น จำนวนผู้ติดเชื้อเอดส์มากขนาดนี้ แล้วคนรุ่นต่อไปจะเป็นอย่างไร ”

(บรรณาธิการข่าวสาธารณสุข มติชน – สัมภาษณ์ 16 มี.ค 43)

ผลพวงจากปัญหาเอดส์ได้ก่อให้เกิดปัญหาสังคมต่างๆ ตามมาอีกมากมาย เช่น จำนวนเด็กกำพร้าที่เพิ่มขึ้นจากบิดามารดาที่ติดเชื้อเอดส์

“ลูกของผู้ติดเชื้อ บางคนก็ไม่ได้ติดเชื้อไปด้วย อีกทั้งพวกเขาเหล่านี้ก็จะกลายเป็นเด็กกำพร้าเอดส์ ”

(บรรณาธิการข่าวสาธารณสุข ไทยรัฐ – สัมภาษณ์ 21 มี.ค 43)

นอกจากนี้โรคเอดส์ยังเป็นโรคที่เกี่ยวข้องกับปัญหาอื่นๆ อีก เช่น ปัญหายาเสพติด, ปัญหาเด็กเร่ร่อน, เด็กกำพร้า, ปัญหาเรื่องโสเภณี, ปัญหาเรื่องการค้าผู้หญิงข้ามชาติ, ปัญหาเรื่องพวกเร่ร่อน ไร้ที่อยู่อาศัย ฯลฯ

2. เป็นโรคที่ทำลายทรัพยากรมนุษย์ ในปัจจุบันยังไม่มีโรคใดที่สามารถคร่าชีวิตมนุษย์ได้มากเท่ากับโรคเอดส์ อีกทั้งทรัพยากรมนุษย์ก็เป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของประเทศ ด้วยเหตุนี้เองจึงทำให้นักสื่อสารมวลชนหลายฉบับยังคงให้ความสนใจในการนำเสนอเรื่องเอดส์อยู่เนื่องจากโรคเอดส์เป็นปัญหาสำคัญทางด้านสาธารณสุขและเป็นโรคที่ทำลายชีวิตมนุษย์

“ คือเอดส์เป็นปัญหาสำคัญปัญหาหนึ่งทางด้านสาธารณสุข แล้วก็ในเรื่องการทำลายทรัพยากรบุคคล และเราให้ความสำคัญ ”

(บรรณาธิการข่าวสาธารณสุข ไทยรัฐ – สัมภาษณ์ 21 มี.ค 43)

นอกจากโรคเอดส์เป็นโรคที่ทำลายชีวิตมนุษย์แล้ว สถิติอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวก็ทำให้เรื่องเอดส์ยังคงเป็นเรื่องที่มีความน่าสนใจในการนำเสนออยู่ เช่น อัตราผู้ติดเชื้อ, ผู้ป่วย และผู้เสียชีวิตในแต่ละปี ซึ่งข้อมูลเหล่านี้สามารถบ่งบอกถึงสถานการณ์โรคเอดส์ได้ว่ามีระดับความรุนแรงมากน้อยเพียงไร

“ จำนวนคนป่วยทั้งหมดที่มีอยู่ จำนวนคนที่ติดเชื้อ คนที่เสียชีวิตต่อปี ผมถือว่าผมก็ให้ความสำคัญ ”

(บรรณาธิการข่าวสาธารณสุข มติชน – สัมภาษณ์ 16 มี.ค 43)

สาเหตุที่กล่าวมาข้างต้นไม่ว่าจะเป็นโรคที่คร่าชีวิตผู้ป่วย หรือเป็นโรคติดต่อที่ร้ายแรงล้วนแล้วแต่เป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นโดยตรงต่อมนุษย์ เช่น การเจ็บป่วยด้วยโรคเอดส์, การสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รักจากโรคเอดส์ ฯลฯ ดังนั้นการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับโรคเอดส์บางประเด็นจึงนำเสนอเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบที่บุคคลได้รับจากโรคเอดส์โดยตรง เช่น จำนวนผู้ติดเชื้อ จำนวนผู้ป่วย ผู้เสียชีวิต ปัญหาทางการรักษาพยาบาล, การกีดกันผู้ติดเชื้อ, สิทธิของผู้ติดเชื้อ เป็นต้น

โรคเอดส์ยังคงเป็นโรคที่สื่อมวลชนนำเสนออยู่ เนื่องจากความรุนแรงของปัญหาและเป็นโรคที่ทำลายทรัพยากรมนุษย์ สาเหตุอีกประการหนึ่งก็คือ โรคเอดส์เป็นโรคที่ยังไม่มียารักษาหรือวัคซีนป้องกัน ดังนั้นเรื่องที่น่าสนใจจึงเกี่ยวกับเรื่องการค้นพบทางการแพทย์ วิทยาการในการป้องกันรักษา

การทดลองวัคซีน หรือแม้กระทั่งการค้นพบตัวยาใหม่ๆ ในการบรรเทาผลข้างเคียงต่างๆ นอกจากเป็นการนำเสนอข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในสังคมแล้วยังเป็นการให้ความรู้แก่ประชาชนอีกทางหนึ่งด้วย

3. เป็นโรคที่ไม่มียารักษาหรือวัคซีนป้องกัน โรคติดต่อหลายชนิดได้หมดไปจากโลก เนื่องจากวิทยาการทางการแพทย์ แต่โรคเอดส์ยังเป็นโรคที่ไม่มีทางรักษาหรือป้องกันได้ แม้ว่าจะมีชาวออกมาหลายกระแสว่าค้นพบยารักษาเอดส์ แต่จริงๆ แล้วเป็นเพียงรักษาอาการข้างเคียงที่เกิดขึ้น เช่น สมุนไพรไทยบางตัวจะป้องกันอาการท้องเดิน บางตัวก็จะช่วยรักษาแผลพุพอง ดังนั้นสิ่งที่เกิดขึ้นขณะนี้คือ สภาพการณ์ที่หยุดนิ่งของการค้นพบออกของการแก้ไขโรคเอดส์ ซึ่งส่งผลให้เกิดการหยุดนิ่งในการจัดการด้วย

“ มันหยุดนิ่งในการแสวงหาทางออก เช่นว่า เรายังไม่ค้นพบวัคซีนที่สามารถแก้ไขโรคได้.....องค์การทุกองค์กรก็มองว่าเรื่องเอดส์นั้นเป็นปัญหา แต่ไม่รู้ว่าจะจัดการกับปัญหาหรือแก้ไขได้อย่างไร ”

(บรรณาธิการข่าวสารานุกรม มติชน – สัมภาษณ์ 16 มี.ค 43)

การยังไม่ค้นพบยารักษาหรือวัคซีนในการป้องกันโรคจึงส่งผลให้เกิดสภาพการณ์ที่หยุดนิ่งในการแก้ไขปัญหา อีกทั้งเรื่องเอดส์ก็มีการนำเสนอทางสื่อต่างๆ มาเป็นเวลานานผู้คนจึงอาจลดความสนใจเกี่ยวกับเรื่องนี้ลงไปบ้าง แต่สภาพการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นมาจากลักษณะนิสัยประจำชาติของคนไทยเองด้วยเช่นกันที่ไม่จริงจังกับการแก้ปัญหาและไม่ค่อยมีมาตรการในการปฏิบัติจึงส่งผลให้ยังคงมีจำนวนผู้ติดเชื้อเพิ่มขึ้นทั้งๆ ที่คนส่วนใหญ่ในสังคมก็ทราบถึงอันตรายของโรคเอดส์

“คนไทยจะมีนิสัยแบบนี้ ถ้าไม่เจออะไรจิ้งๆ ร้ายแรงก็จะสามารถอยู่กับมันได้ รับได้ทุกสถานการณ์ รับสภาพได้”

(บรรณาธิการข่าวสารานุกรม ไทยรัฐ – สัมภาษณ์ 21 มี.ค 43)

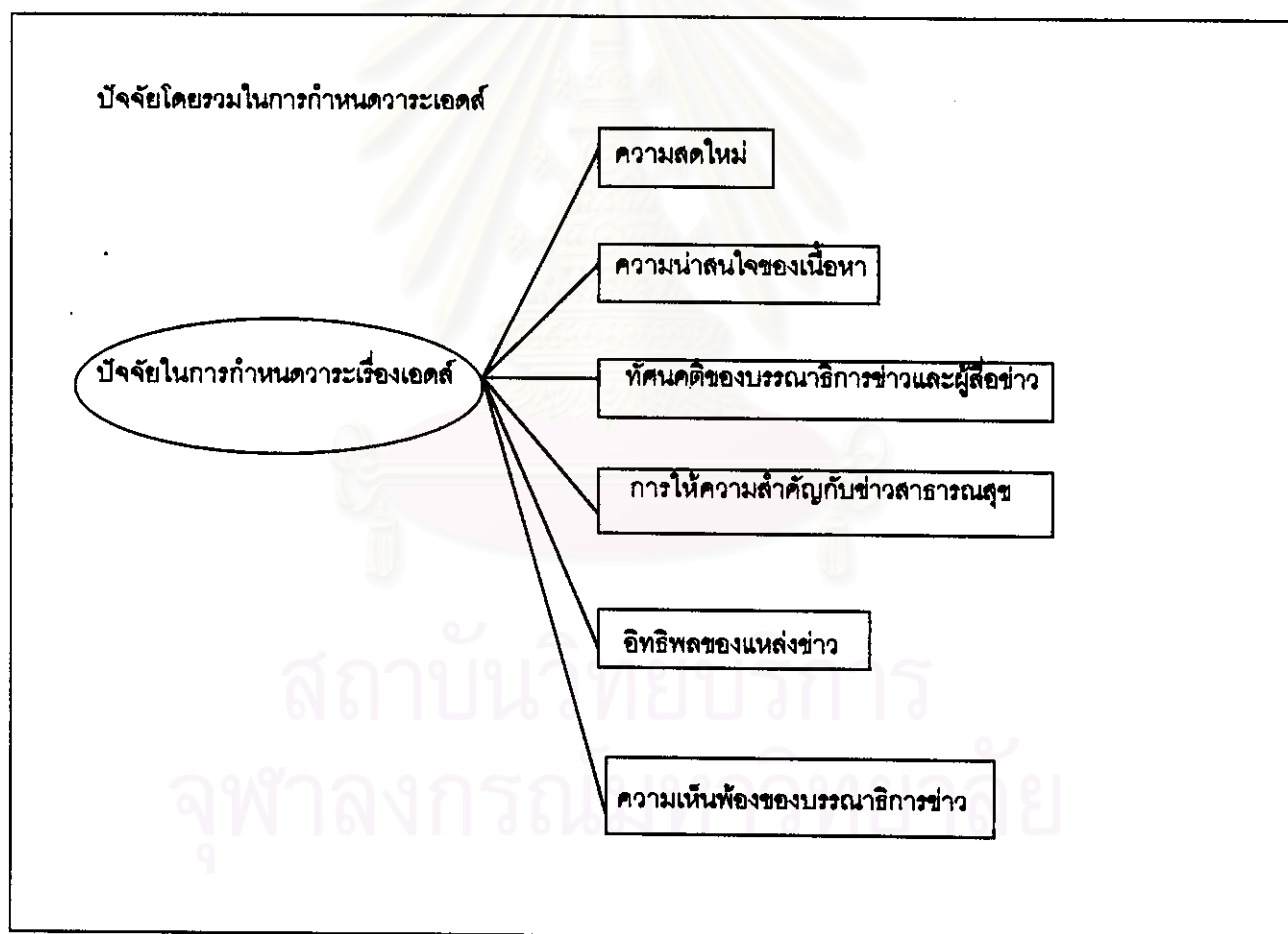
“น่าจะพูดว่าเป็นลักษณะนิสัยประจำชาติของคนไทยมากกว่าที่ไม่ค่อยจริงจังกับการแก้ปัญหา การทำงานมาจากนโยบาย แต่ไม่ค่อยมีการปฏิบัติตาม”

(บรรณาธิการข่าวสารานุกรม มติชน – สัมภาษณ์ 16 มี.ค 43)

ดังที่กล่าวมาข้างต้น สาเหตุที่เรื่องเอดส์ได้รับการกำหนดเป็นวาระในหนังสือพิมพ์ เนื่องมาจากเหตุผลหลัก 3 ประการคือ ความรุนแรงของปัญหา, เป็นโรคที่ทำลายทรัพยากรมนุษย์และเป็นโรคที่ไม่มียารักษาหรือวัคซีนป้องกัน

ปัจจัยในการกำหนดวาระเอดส์

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยในการกำหนดวาระเรื่องเอดส์ ประกอบด้วย ความสดใหม่, ความน่าสนใจของเนื้อหา, ทิศนคติของบรรณาธิการข่าว, นโยบายองค์กร, อิทธิพลของแหล่งข่าว, ความเห็นพ้องของผู้สื่อข่าว, หัวหน้าข่าวและบรรณาธิการข่าว ดังแผนภูมิที่ 2

แผนภูมิที่ 2 : ปัจจัยโดยรวมในการกำหนดวาระเอดส์

1. ความสดใหม่ เป็นปัจจัยหนึ่งในการกำหนดวาระ เพราะการรายงานข่าวที่ทันต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นคุณสมบัติประการหนึ่งของข่าว รวมทั้งทำให้ผู้อ่านอยากติดตามเรื่องที่น่าสนใจ เพราะเรื่องราวที่มีความใหม่นั้นมักจะเป็นเรื่องที่ทันต่อสถานการณ์ ในการนำเสนอเรื่องเอดส์ก็มีการเว้นระยะในการนำเสนอบ้าง ทั้งนี้การรายงานข่าวที่เกิดขึ้นไม่ใช่บทเรียนและไม่ควรต้องอาศัยการตอกย้ำมากนัก การนำเสนอเรื่องเอดส์ขึ้นอยู่กับว่ามีสถานการณ์อะไรเกิดขึ้น ถ้าไม่มีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นแล้วนำเสนอเรื่องเดิมในแง่มุมเดิมจะส่งผลให้สังคมไม่สนใจเรื่องนี้เท่าที่ควร ดังนั้นปัจจัยหนึ่งในการกำหนดวาระเรื่องเอดส์คือ ความสดใหม่ของเรื่องนั่นเอง ทั้งนี้บรรณาธิการและหัวหน้าข่าวจะเป็นผู้พิจารณาคัดเลือก

“ เราก็จะมองประเด็นว่ามันเก่าหรือเปล่า ”

(บรรณาธิการข่าวสาธารณสุข ไทยรัฐ - สัมภาษณ์ 21 มี.ค 43)

ความสดใหม่นั้นถ้ายังเป็นประเด็นใหม่ก็จะยังได้รับการคัดเลือกเพื่อนำเสนอมากกว่าประเด็นเก่า แต่ทั้งนี้ก็ต้องอาศัยองค์ประกอบอื่นๆ ในการพิจารณาด้วยโดยบรรณาธิการหรือหัวหน้าข่าวจะใช้เหตุผลในการตัดสินใจ

“ มันมีเหตุผลในการตัดสินใจประกอบ เช่น มันเป็นเรื่องอะไร มันมีความใหม่ใหม่ มันมีความน่าสนใจเปล่า มันมีองค์ประกอบของความเป็นข่าว ประเด็นมีความแปลก มีเรื่องใหม่ ไม่ใช่พูดแต่เรื่องเก่า ”

(บรรณาธิการข่าวสาธารณสุข มติชน - สัมภาษณ์ 16 มี.ค 43)

ในการนำเสนอเรื่องเอดส์ เมื่อช่วงเวลาเปลี่ยนไป ประเด็นในการนำเสนอก็จะเปลี่ยนแปลงไปตามช่วงเวลา ดังนั้นปัจจัยหนึ่งที่ต้องพิจารณาคือ สถานการณ์ความเป็นไปของโรคเอดส์ว่ามีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงไปบ้างเพื่อให้การรายงานเรื่องเอดส์นั้นทันต่อเหตุการณ์และมีความสดใหม่ สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะนี้มันปรากฏว่า สังคมกำลังเรียนรู้ไปพร้อมกับการพัฒนาความรู้ทางด้านเอดส์ ดังนั้นการนำเสนอเรื่องเอดส์จึงเปลี่ยนแปลงไปตามการพัฒนาความรู้ทางด้านนี้ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นประเด็นใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น

“ การนำเสนอเรื่องเอดส์ ประเด็นที่น่าสนใจควรจะทันต่อสถานการณ์และเป็นประเด็นใหม่....

มันจะเปลี่ยนไปเรื่อยๆ ตามการพัฒนาความรู้ทางด้านเอดส์ค่ะ คือช่วงแรกๆ อาจมีการนำเสนอเกี่ยวกับเรื่องสถิติ เรื่องจำนวนคนที่ติดเชื้อ ลักษณะโรค พอหลังจากนั้นก็จะมีเรื่องการกีดกันผู้ติดเชื้อ ปัญหาทางการรักษาพยาบาล "

(ผู้สื่อข่าวสารานุกรม Bangkok Post – สัมภาษณ์ 28 มี.ค 43)

อย่างไรก็ตามแม้ว่าบางเรื่องบางประเด็นนั้นจะเป็นเรื่องเก่า แต่ถ้าสภาพปัญหายังคงมีความรุนแรงอยู่ การนำเสนอเรื่องดังกล่าวจึงยังคงมีความสำคัญเพราะสะท้อนให้เห็นถึงสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้น

" เราก็จะมองประเด็นว่ามันเก่าหรือเปล่า หรือถึงถ้ามันเก่าแต่ถ้าเมื่อความรุนแรงมันเกิดมากขึ้น เราควรจะทำอะไร คือเราจะยังเสนอเรื่องนี้ "

(บรรณาธิการข่าวสารานุกรม ไทยรัฐ – สัมภาษณ์ 21 มี.ค 43)

นอกจากนี้ แม้ว่าหนังสือพิมพ์ฉบับอื่นๆ จะนำเสนอเรื่องราวไปแล้ว แต่ถ้าผู้สื่อข่าวหรือกองบรรณาธิการมองเห็นความสำคัญก็仍将นำเสนอเรื่องดังกล่าวอยู่

" เวลามาเสนอข่าวจริงๆ ไม่ได้เสนอตามกระแส ถ้ามีการนำเสนอในข่าวอื่นแล้ว แต่ถ้าทางบรรณาธิการเห็นความสำคัญหรือความรุนแรงของปัญหาก็คงเสนอ เพียงแต่จะหาสิ่งอื่นเพิ่มเติมด้วย "

(บรรณาธิการข่าวสารานุกรม ไทยรัฐ – สัมภาษณ์ 21 มี.ค 43)

2. ความน่าสนใจของเนื้อหา การนำเสนอเรื่องเอดส์ ต้องดูเรื่องที่น่าสนใจ โดยผู้ที่นำเสนอเรื่องเอดส์นั้นจะต้องรู้จักคิดแทนผู้อ่านว่า ถ้านำเสนอเรื่องเอดส์ในประเด็นนี้แล้ว จะได้รับความสนใจจากผู้อ่านหรือไม่ โดยเลือกประเด็นที่แปลกใหม่หรือพยายามหาแง่มุมใหม่ๆ ของเรื่องที่เกิดขึ้นมา

" ทำอย่างไรให้เรื่องเอดส์มันดูน่าสนใจ ไม่รู้ ผมว่ามันก็อยู่ที่เนื้อหาแหละ บางอย่างเขาอาจจะไม่รู้ว่ามันทำเป็นเรื่องได้หรือทำเป็นข่าวได้ "

(บรรณาธิการข่าวสารานุกรม มติชน – สัมภาษณ์ 16 มี.ค 43)

ทั้งนี้เหตุการณ์บางเรื่องที่เกิดขึ้นอาจเป็นเรื่องเก่า ซึ่งถ้าพิจารณาจริงๆ แล้วจะพบว่ามิประเด็นใหม่ๆ เกิดขึ้นอยู่เสมอและผู้สื่อข่าวอาจทำให้เรื่องดังกล่าวดูน่าสนใจมากขึ้นโดยถ่ายทอดในแง่มุมที่แตกต่างจากเดิม

“ การที่ผู้ติดเชื่อถูกละเมิดสิทธิหรือถูกกีดกันทางการรักษาเหมือนเมื่อ 3-4 ปีที่ผ่านมา มันก็เป็นประเด็นใหม่ที่น่าสนใจตรงที่ว่า ประเทศเราพัฒนามาถึงขั้นนี้แล้วและได้ดำเนินการแก้ปัญหาเอดส์มานานแล้วมาถึงขั้นนี้แล้ว แต่ก็ยังมีปัญหาอยู่ ทั้งๆที่คิดว่าจริงๆ นั้นน่าจะหมดไปแล้ว ”

(ผู้สื่อข่าวสารานุกรม Bangkok Post – สัมภาษณ์ 28 มี.ค 43)

“ ชาวที่นำเสนอไปอาจไม่ได้ให้ความรู้เอดส์โดยตรง แต่ก็จะมีบางอย่างแฝงไปด้วย เช่นจะไปสอบถามผู้เชี่ยวชาญ ถือว่าเป็นการให้ความรู้ไปในตัว ก็เป็นเรื่องที่น่าสนใจ ”

(บรรณาธิการข่าวสารานุกรม ไทยรัฐ – สัมภาษณ์ 21 มี.ค 43)

3. ทักษะคติของบรรณาธิการข่าวและผู้สื่อข่าว ทักษะคติของบรรณาธิการข่าวและผู้สื่อข่าวต่อโรคเอดส์ ต่อผู้ป่วยเอดส์ หรือต่อกิจกรรมต่างๆ ทางด้านเอดส์ล้วนแล้วแต่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจนำเสนอเรื่องเอดส์ของหนังสือพิมพ์ฉบับต่างๆ ต่อสังคม

“ คิดว่าในปัจจุบันคนในสังคมเข้าใจผู้ติดเชื่อมากขึ้นเยอะ นโยบายโดยรวมจากรัฐบาลควรเน้นไม่ให้มีการกีดกันผู้ติดเชื่อ ”

(บรรณาธิการข่าวสารานุกรม มติชน – สัมภาษณ์ 16 มี.ค 43)

ทัศนคติที่บรรณาธิการข่าวมีต่อผู้ติดเชื่อเอดส์มีอิทธิพลต่อเนื้อหาในการนำเสนอเรื่องเอดส์ ยกตัวอย่างเช่น บรรณาธิการข่าวบางท่านก็แสดงความเห็นใจผู้ติดเชื่อและผู้ติดเชื่อเอดส์อาจได้รับการกีดกันจากผู้อื่นในสังคม จึงทำให้บรรณาธิการข่าวหรือผู้สื่อข่าวตระหนักว่าควรมีการนำเสนอเรื่องราวที่สร้างความเข้าใจผู้ติดเชื่อ

“ บุคคลเหล่านี้ไม่ได้ทำอะไรผิดและไม่ควรรังเกียจ.....แต่สังคมควรจะดูแลเขา ”

(บรรณาธิการข่าวสารานุกรม ไทยรัฐ – สัมภาษณ์ 21 มี.ค 43)

“เคยทำสติปเรื่องหนึ่งนานมาแล้ว เรื่องที่ผู้ติดเชื่อนำลูกของตนเข้าเรียนที่โรงเรียนแห่งหนึ่ง แล้วเกิดกรณีพี่พ่อแม่ของเด็กธรรมดาต่อต้าน รับไม่ได้ นี่ก็แสดงให้เห็นว่ายังขาดความเข้าใจอยู่”

(บรรณาธิการข่าวสารานุกรม ไทยรัฐ – สัมภาษณ์ 21 มี.ค 43)

“ทาง Bangkok Post เองก็มีการนำเสนอเรื่องราวเพื่อให้เห็นใจผู้ติดเชื้อ อย่างเช่นเรื่องปัญหาสิทธิของผู้ติดเชื้อ ปัญหาที่ผู้ติดเชื้อโดนกีดกันทางการรักษาพยาบาล.....การนำเสนอเรื่องเอดส์ในประเทศไทยมีแง่มุมที่ดีขึ้น ความสัมพันธ์ของสื่อมวลชนกับประเด็นทางด้านเอดส์ในประเทศไทยดีกว่าประเทศอื่นๆ ในภูมิภาค สังคมไทยยอมรับมากกว่าและเปิดกว้างมากกว่า”

(ผู้สื่อข่าวสารานุกรม Bangkok Post – สัมภาษณ์ 28 มี.ค 43)

4. การให้ความสำคัญกับข่าวสารานุกรม องค์การที่มีนโยบายในการนำเสนอเรื่องเอดส์หรือวางแนวนโยบายที่เจือตอกการนำเสนอเรื่องเอดส์จะทำให้มีการนำเสนอเนื้อหาเรื่องเอดส์ไปในแนวทางที่ชัดเจน มีประเด็นที่น่าเสนอในแต่ละช่วงชัดเจนกว่า อีกทั้งยังเป็นเครื่องแสดงให้เห็นว่าองค์การให้ความสำคัญต่อปัญหาดังกล่าวมากน้อยเพียงไร ในการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับจะต้องสอดคล้องต่อแนวนโยบายขององค์การเป็นหลัก ทั้งนี้หนังสือพิมพ์ทั้งสามชื่อฉบับได้ให้ความสำคัญกับการรายงานข่าวสารานุกรมโดยแต่ละหน่วยงานต่างก็มีฝ่ายข่าวสารานุกรมและผู้สื่อข่าวสายสารานุกรมโดยเฉพาะ และเมื่อเปรียบเทียบการนำเสนอเรื่องเอดส์กับเรื่องอื่นๆของข่าวสารานุกรมแล้วพบว่า การนำเสนอเรื่องเอดส์นับว่ามีจำนวนค่อนข้างมากพอสมควรเมื่อเปรียบเทียบกับการรายงานข่าวสารานุกรมอื่นๆ

“ข่าวเอดส์เมื่อเปรียบเทียบกับข่าวอื่นๆ ในสายสารานุกรมและข่าวการศึกษาแล้วก็จัดอยู่ในประเด็นที่สำคัญ”

(บรรณาธิการข่าวสารานุกรม ไทยรัฐ – สัมภาษณ์ 21 มี.ค 43)

“ถ้าพูดโดยรวมถึงการเสนอข่าวเอดส์เมื่อเทียบกับข่าวสารานุกรมอื่นๆ ก็นับว่าเยอะเหมือนกัน นับว่าเป็นเปอร์เซ็นต์ที่สูงพอสมควร”

(ผู้สื่อข่าวสารานุกรม Bangkok Post – สัมภาษณ์ 28 มี.ค 43)

“เนื่องจากว่ามีฝ่ายชาวสาธารณรัฐแยกออกมาต่างหากโดยเฉพาะไม่รวมกับฝ่ายชาวอื่นจึงทำให้มีพื้นที่ในการนำเสนอได้มากพอ ครอบคลุมมากกว่า ความถี่ ความบ่อยในการนำเสนอก็น่าจะมากกว่าหนังสือพิมพ์ฉบับอื่นๆ ”

(บรรณาธิการข่าวสาธารณรัฐ มติชน – สัมภาษณ์ 16 มี.ค 43)

นอกจากนี้องค์กรที่มีแนวนโยบายให้ความสำคัญกับปัญหาสังคมเป็นประเด็นหลักก็จะให้ความสำคัญกับเรื่องเอดส์มากตามไปด้วย

“ เราให้ความสำคัญทางด้านปัญหาสังคมค่ะ อะไรที่เกี่ยวข้องกับคน กับจิตใจคน อย่างไร อย่างเนี้ย อย่างแบบหนังสือพิมพ์ฉบับอื่นๆ อาจจะไม่ได้ให้ความสำคัญ อย่างเช่น ปัญหาของเด็ก ปัญหาผู้หญิง ปัญหาสุขภาพ.....คิดว่าเอดส์เป็นปัญหาสำคัญที่มองข้ามไม่ได้ เพราะว่ามันเกี่ยวข้องไปหมดเลย ทั้งสุขภาพ ทั้งสังคม ทั้งเศรษฐกิจ ”

(ผู้สื่อข่าวสาธารณรัฐ Bangkok Post – สัมภาษณ์ 28 มี.ค 43)

หนังสือพิมพ์ที่เลือกศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีนโยบายเฉพาะในการนำเสนอเรื่องเอดส์ แต่ยังคงให้ความสำคัญในการนำเสนอเรื่องดังกล่าว เนื่องจากมองว่าเอดส์เป็นปัญหาที่สำคัญ ซึ่งแนวความคิดของหนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ชื่อฉบับก็เชื่อมต่อการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเอดส์

“ มันไม่มีนโยบายเฉพาะ แต่ว่าเราก็เห็นว่ามันเป็นปัญหาทางด้านสาธารณสุขแล้วก็ปัญหาสังคมที่สำคัญ ก็ได้ให้ความสำคัญมาตั้งแต่ต้น ตั้งแต่ตอนที่เริ่มระบาดเลย เท่าที่ผมจำได้นะ ”

(บรรณาธิการข่าวสาธารณรัฐ มติชน – สัมภาษณ์ 16 มี.ค 43)

“ คือ เรามองเอดส์เป็นปัญหาสำคัญปัญหาหนึ่งทางทางด้านสาธารณสุข.....ถามว่าให้ความสำคัญใหม่ เราให้ความสำคัญ แต่ว่าเราจะไม่ไปจุดกระแสอะไร เพียงแต่นำเสนอข่าวและข่าวที่เรานำเสนอก็จะครอบคลุมในทุกด้าน ”

(บรรณาธิการข่าวสาธารณรัฐ ไทยรัฐ – สัมภาษณ์ 21 มี.ค 43)

5. อิทธิพลของแหล่งข่าว แหล่งข่าวเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลในการกำหนดวาระของหนังสือพิมพ์ ในบางครั้งถ้าองค์กรต่างๆ ต้องการจะแถลงข่าวหรือมีประเด็นน่าสนใจนำเสนออาจจะติด

ต่อมายังตัวผู้สื่อข่าวเอง นอกจากการที่ผู้สื่อข่าวเข้าไปหาข่าวเอง โดยจะมีเครือข่ายที่ติดต่อยุติตลอด เวลา ซึ่งแหล่งข่าวที่ได้รับก็มีทั้งจากกระทรวงสาธารณสุข, มหาวิทยาลัย, วิทยาลัยแพทย์, กลุ่มผู้ติดเชื้อ และกลุ่มองค์กรเอกชนที่ทำงานด้านเอดส์หรือพวก NGO กรณีก่อน NGO นั้นมีอยู่ในทุกวงการและ ไม่ว่าจะเป็นผู้สื่อข่าวหน้าใดก็ตามมักจะต้องได้รับข่าวจาก NGO อยู่แล้ว เช่น ถ้าเป็นผู้สื่อข่าวหน้าการศึกษา ก็จะมีการติดต่อกับกลุ่ม NGO ที่ทำงานด้านการศึกษา ซึ่งแหล่งข่าวที่กล่าวมานี้ ในบางครั้งก็ ต้องการให้ข้อมูลหรือชี้แจงบางเรื่องหรือแม้กระทั่งการจุดกระแสให้เห็นความสำคัญของเหตุการณ์บางอย่างที่เกิดขึ้น

“กลุ่ม NGO ถ้าพวกเขาต้องการอะไรก็จะผลักดัน ต้องการกระตุ้นให้เห็นอะไรบางอย่าง “

(บรรณาธิการข่าวสาธารณสุข ไทยรัฐ – สัมภาษณ์ 21 มี.ค 43)

“ถ้ามีการสัมมนา หรือมีประเด็นที่ต้องการนำเสนอหรือต้องการแถลงข่าว ทางองค์กรก็จะติดต่อมายังตัวผู้สื่อข่าวเอง”

(ผู้สื่อข่าวสาธารณสุข Bangkok Post – สัมภาษณ์ 28 มี.ค 43)

“แหล่งข่าวที่ได้รับมาจากหลายแหล่ง ก็มีทั้งพวกข่าวแจก รูปแบบกิจกรรมหนึ่งที่น่าสนใจที่ผ่าน มาคือ กิจกรรมที่มีผู้ติดเชื้อมาเปิดตัวและถ่ายภาพ”

(บรรณาธิการข่าวสาธารณสุข มติชน – สัมภาษณ์ 16 มี.ค 43)

6. ความเห็นพ้องของบรรณาธิการข่าว ในการกำหนดวาระเรื่องเอดส์ การจะนำเสนอเรื่องใดก็ตามจะต้องได้รับความเห็นชอบจากบรรณาธิการข่าวก่อน โดยจะยึดหลักเหตุผลและแนวนโยบายขององค์กรในการตัดสินใจเลือกประเด็นมานำเสนอ ทั้งนี้อาจมีการปรึกษาหารือถึงความสำคัญของประเด็นระหว่างผู้สื่อข่าว หัวหน้าข่าวและบรรณาธิการข่าว บรรณาธิการจะเป็นผู้มีอำนาจตัดสินใจว่าจะนำเสนอประเด็นอะไร ทั้งนี้เรื่องดังกล่าวจะต้องมีความสำคัญและมีความน่าสนใจในการนำเสนอ ในบางองค์กรบรรณาธิการจะมีอำนาจสูงสุดในการตัดสินใจเลือกประเด็นข่าวในการนำเสนอ

“ถ้าบรรณาธิการเห็นว่าน่าสนใจก็จะเลือกเรื่องไปลง “

(ผู้สื่อข่าวสาธารณสุข Bangkok Post – สัมภาษณ์ 28 มี.ค 43)

ทั้งนี้ระบบการทำงานของแต่ละองค์กรจะมีความแตกต่างกันบ้าง บางครั้งผู้สื่อข่าวทำข่าวมาก่อนแล้วจึงค่อยนำมาเสนอต่อหัวหน้า ซึ่งการกลั่นกรองเลือกข่าวในครั้งแรกนี้จะขึ้นอยู่กับตัวผู้สื่อข่าว บางองค์กรเมื่อนักข่าวได้ประเด็นที่น่าสนใจมาจะต้องมีการปรึกษาหารือกับหัวหน้าว่าเรื่องดังกล่าวจะได้รับความสนใจจากผู้อ่านหรือไม่ เพราะอะไร

“นักข่าวจะได้ประเด็นข่าวจากแหล่งข่าวแล้วจะนำมาคุยกับหัวหน้า หัวหน้าก็จะพิจารณาเลือกเรื่องที่เหมาะสม”

(บรรณาธิการข่าวสารานุกรม ไทยรัฐ – สัมภาษณ์ 21 มี.ค 43)

การที่หนังสือพิมพ์นำเสนอประเด็นใดก็ตามขึ้นมา นั้นย่อมหมายความว่า เรื่องดังกล่าวได้รับการยอมรับจากผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการคัดเลือกเรื่องนำเสนอแล้วว่ามีที่เหมาะสม ซึ่งผู้สื่อข่าวก็มีบทบาทสำคัญในการเลือกประเด็นตั้งแต่ครั้งแรก หลังจากนั้นผู้สื่อข่าวจะต้องปรึกษาหารือกับหัวหน้าข่าวและบรรณาธิการข่าวเพื่อให้เห็นความสำคัญของเรื่องดังกล่าว

“ต้องมีการทำความเข้าใจกับหัวหน้าข่าวและบรรณาธิการข่าวให้เห็นความสำคัญของประเด็นข่าวนี้”

(ผู้สื่อข่าวสารานุกรม Bangkok Post – สัมภาษณ์ 28 มี.ค 43)

“ก็ผมเองแหละ ให้นักข่าวไปทำข่าว”

(บรรณาธิการข่าวสารานุกรม มติชน – สัมภาษณ์ 16 มี.ค 43)

ทั้งนี้หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับต่างก็มีลักษณะเฉพาะในการนำเสนอเรื่องเอดส์เช่นกัน หนังสือพิมพ์แต่ละชื่อฉบับก็มีความแตกต่างในการนำเสนออยู่บ้าง เช่น หนังสือพิมพ์ไทยรัฐจะใช้ข่าวที่เร้าใจเพื่อให้คนกลัวและสนใจ หนังสือพิมพ์ Bangkok Post จะให้ความสำคัญกับปัญหาสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องเอดส์ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นทางสังคม ส่วนหนังสือพิมพ์มติชนจะไม่เน้นข่าวที่เร้าใจ แต่ปัจจุบันจะเน้นที่เรื่องการค้นพบทางวิทยาศาสตร์ วิทยาการในการป้องกันและรักษาและเน้นที่ความเป็นคุณค่าข่าว

“คิดว่าเป็นธรรมดาที่จะออกข่าวที่ต้องการให้คนกลัวและตระหนักโดยการออกข่าวที่นำกลัวและ
 ไร้ใจ ยิ่งข่าวที่ขึ้นหน้าหนึ่งซึ่งต้องการให้คนสนใจ อย่างเรื่องที่มีคนใช้เข็มฉีดยาไล่จับคนอื่น
 ต้องการสะท้อนให้เห็นว่าสังคมกลัวสิ่งนี้ และมีสิ่งนี้เกิดขึ้นในสังคม”

(บรรณาธิการข่าวสารานุกรม ไทยรัฐ – สัมภาษณ์ 21 มี.ค 43)

“เขาให้ความสำคัญทางด้านปัญหาสังคมค่ะ อะไรที่เกี่ยวข้องกับคน กับจิตใจคน อย่างไร
 อย่างเนี่ย อย่างแบบหนังสือพิมพ์ฉบับอื่นๆ อาจจะไม่ให้ความสำคัญ อย่างเช่น ปัญหาของเด็ก ปัญหา
 ผู้หญิง ปัญหาสุขภาพ.....”

(ผู้สื่อข่าวสารานุกรม Bangkok Post – สัมภาษณ์ 28 มี.ค 43)

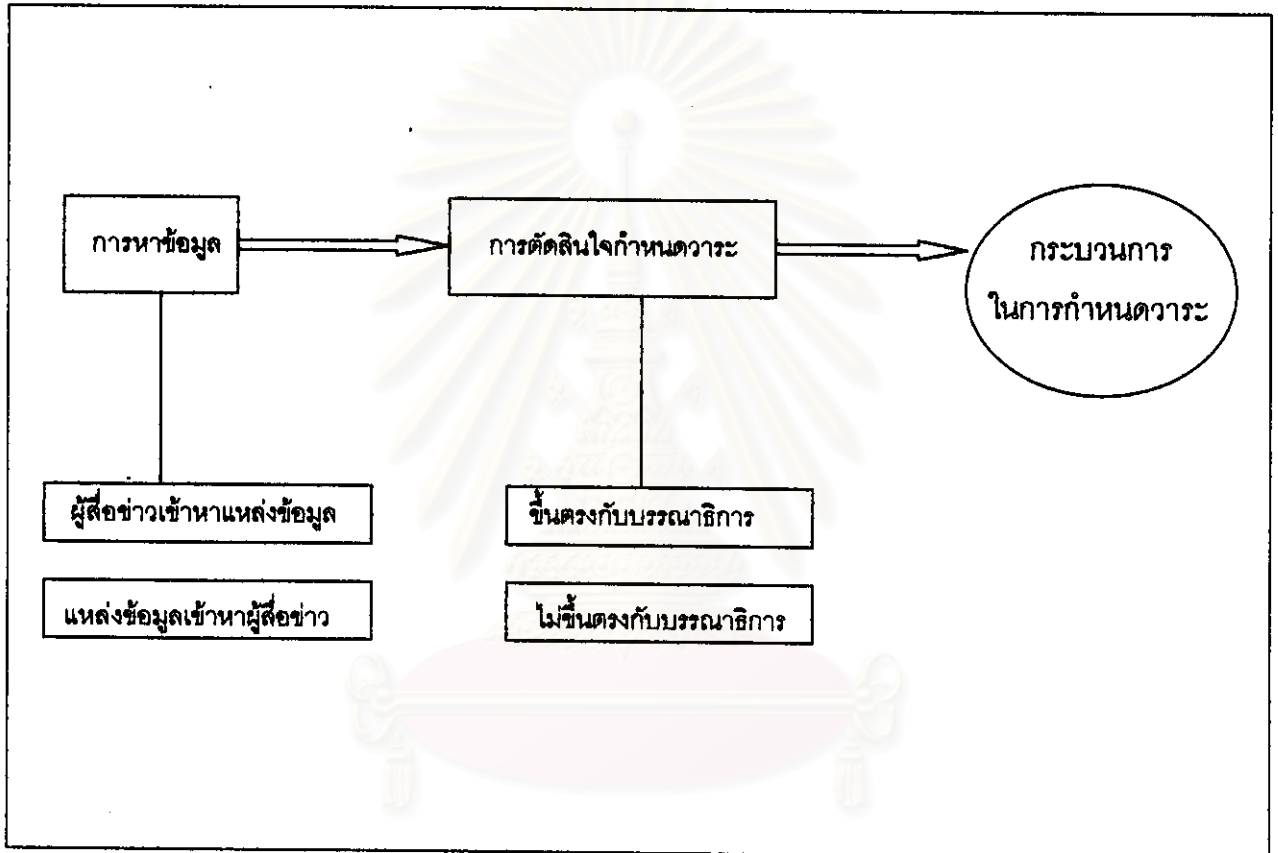
“เรื่องเอดส์ที่น่าสนใจในปัจจุบันคือ เรื่องที่เกี่ยวกับวิทยาการในการรักษา การค้นพบทางวิทยา
 ศาสตร์.....การตัดสินใจแต่ละครั้งก็จะเลือกเรื่องที่มีคุณค่ามีองค์ประกอบของข่าว.”

(บรรณาธิการข่าวสารานุกรม มติชน – สัมภาษณ์ 16 มี.ค 43)

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กระบวนการในการกำหนดวาระเอตส์

กระบวนการในการกำหนดวาระเรื่องเอตส์เริ่มต้นด้วยการหาข้อมูล หลังจากนั้นจึงเป็นการตัดสินใจกำหนดวาระดังแสดงไว้ในแผนภูมิที่ 3

แผนภูมิที่ 3 : กระบวนการในการกำหนดวาระ

1. การหาข้อมูล การที่ผู้สื่อข่าวพยายามหาข้อมูลเพื่อเป็นวัตถุดิบในการรายงานข่าวนั้นมีอยู่ 2 ลักษณะ

1.1 การที่ผู้สื่อข่าวเข้าหาแหล่งข่าว คือ การที่ผู้สื่อข่าวเข้าไปหาข่าว หาข้อมูลเพื่อนำเสนอเอง โดยแหล่งข่าวอาจเป็นองค์กร, หน่วยงานต่างๆ เช่น การที่นักข่าวเข้าร่วมประชุม การสัมมนา เพื่อนำเสนอความคืบหน้าในประเด็นต่างๆ

“ การเสนอเรื่องเอดส์ จริงๆ แล้วขึ้นอยู่กับ การเคลื่อนไหวของแต่ละกลุ่มที่เกี่ยวข้อง....แหล่งข่าวที่ได้รับก็ได้จากกระทรวงสาธารณสุข, มหาวิทยาลัย, วิทยาลัยการแพทย์, กลุ่มผู้ติดเชื้อและกลุ่มองค์กรเอกชนที่ทำงานด้านนี้ คือ พวก NGO ส่วนใหญ่จะเข้าไปหาข่าวเอง จะมีเครือข่ายติดต่ออยู่ตลอด ”

(ผู้สื่อข่าวสาธารณสุข Bangkok Post – สัมภาษณ์ 28 มี.ค 43)

1.2 แหล่งข่าวเป็นฝ่ายเข้าหาผู้สื่อข่าว คือ การที่แหล่งข่าวเป็นฝ่ายติดต่อเพื่อนำเสนอเรื่องราวความต้องการของกลุ่มตนหรือเพื่อเรียกร้องสิทธิต่างๆ รวมถึงการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ ขององค์กร

“ ถ้ามีงานสัมมนาหรือองค์กรเหล่านี้ต้องการจะแถลงข่าว หรือมีประเด็นที่น่าสนใจจะเสนอทางองค์กรก็จะติดต่อมายังตัวผู้สื่อข่าวเอง ”

(ผู้สื่อข่าวสาธารณสุข Bangkok Post – สัมภาษณ์ 28 มี.ค 43)

2. การตัดสินใจกำหนดวาระ หลังจากการหาข้อมูล ก็จะเป็นการตัดสินใจกำหนดวาระ ทั้งนี้สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท

2.1 ขึ้นตรงกับบรรณาธิการ การตัดสินใจกำหนดวาระที่ขึ้นตรงกับบรรณาธิการนั้นจะเป็นในลักษณะที่บรรณาธิการเป็นผู้มีอิทธิพลในการกำหนดวาระเรื่องเอดส์อย่างมากในองค์กร ยกตัวอย่างเช่น บรรณาธิการจะเป็นผู้สั่งการให้ผู้สื่อข่าวไปหาข้อมูลหรือรายงานข่าวในประเด็นที่บรรณาธิการมอบหมาย โดยบรรณาธิการจะเป็นผู้เดียวที่มีอำนาจตัดสินใจมอบหมายให้ผู้สื่อข่าวไปทำข่าว

“ ผมนี่แหละผู้มีอิทธิพล ผมเป็นคนตัดสินใจ แต่ว่ามันมีเหตุผลในการตัดสินใจประกอบ เช่น มันเป็นเรื่องอะไร มันมีความใหม่ใหม่ มันมีความน่าสนใจหรือเปล่า..... ”

(บรรณาธิการข่าวสาธารณสุข มติชน – สัมภาษณ์ 16 มี.ค 43)

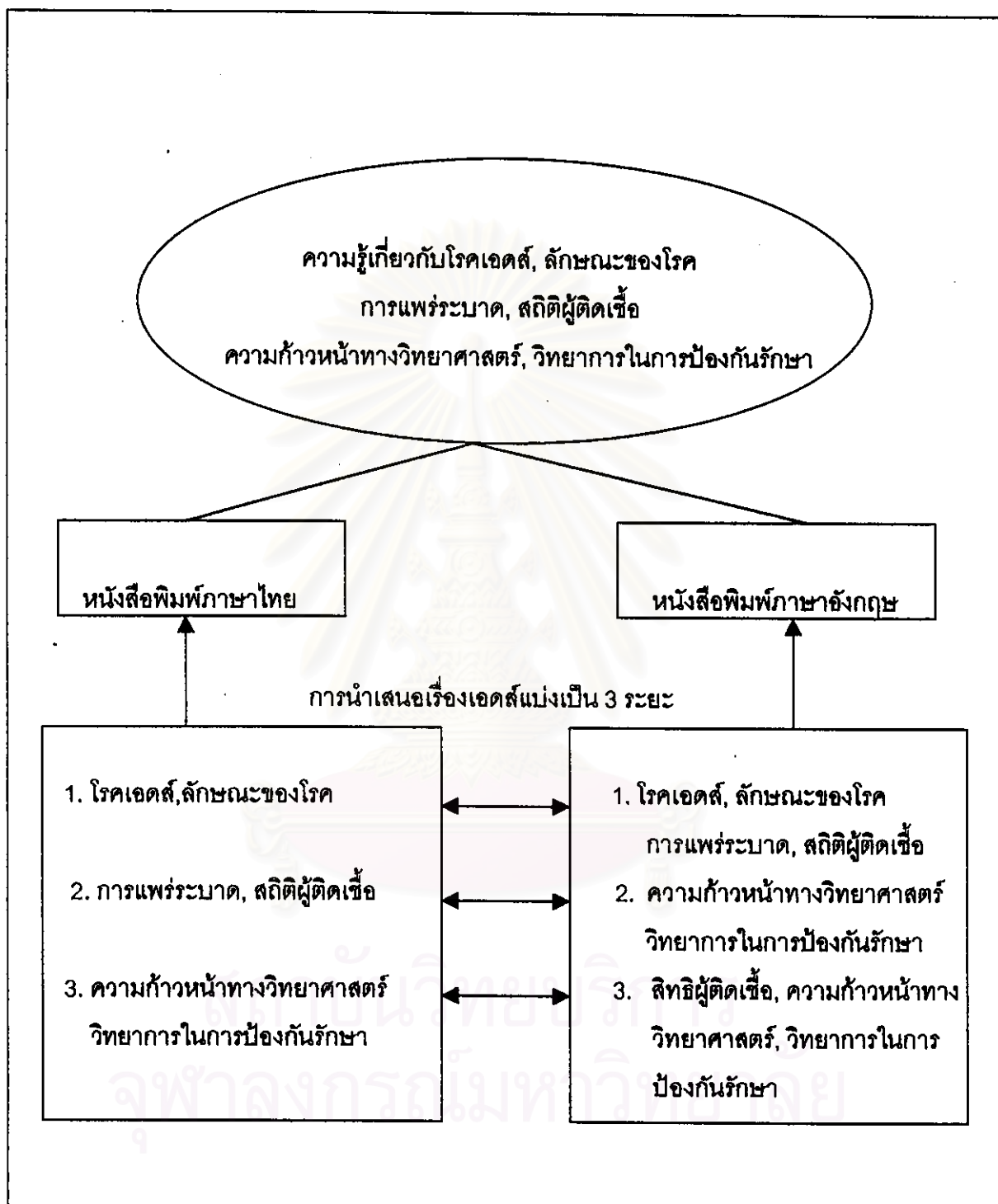
2.2 ไม่ขึ้นตรงกับบรรณาธิการ การตัดสินใจกำหนดวาระที่ไม่ขึ้นตรงกับบรรณาธิการนั้นจะเป็นในลักษณะที่นักข่าวมีอิสระในการเลือกประเด็นนำเสนอในขั้นต้น แล้วนำเสนอประเด็นดังกล่าวต่อหัวหน้าข่าวหรือบรรณาธิการข่าว บางองค์กรเมื่อนักข่าวได้ประเด็นข่าวแล้วจะปรึกษากับหัวหน้าข่าวหรือบรรณาธิการข่าวถึงประเด็นที่เกิดขึ้น โดยระบุถึงความสำคัญ ความน่าสนใจของข่าว และคิดว่าข่าวดังกล่าวจะได้รับความสนใจจากผู้อ่านอย่างไร บางองค์กรก็จะให้นักข่าว หาประเด็น และเขียนข่าวเสนอหัวหน้าข่าวหรือบรรณาธิการข่าวก่อน หลังจากนั้นหัวหน้าข่าวหรือบรรณาธิการข่าวก็จะเลือกข่าวที่น่าสนใจไปนำเสนอ

“ ต้องมีการทำความเข้าใจกับหัวหน้าข่าวและบรรณาธิการ ให้เห็นความสำคัญของประเด็นนี้”
(ผู้สื่อข่าวสารานุกรม Bangkok Post – สัมภาษณ์ 28 มี.ค 43)

ทั้งนี้ เป็นที่น่าสังเกตว่า ไม่ว่าจะเป็นการตัดสินใจกำหนดวาระประเภทใดก็ตาม แต่ในที่สุดบรรณาธิการข่าวก็จะเป็นผู้มีอิทธิพลในการคัดเลือกประเด็นข่าวที่เหมาะสมไปนำเสนอ อย่างไรก็ตาม สำหรับการตัดสินใจกำหนดวาระประเภทไม่ขึ้นตรงกับบรรณาธิการ ถ้าประเด็นใดก็ตามไม่ได้รับความสนใจจากผู้สื่อข่าวตั้งแต่ต้นแล้ว ประเด็นดังกล่าวก็ยากแก่การได้รับการนำเสนอ ยกเว้นว่าหัวหน้าข่าวหรือบรรณาธิการข่าวเกิดความสนใจประเด็นดังกล่าวและเสนอแนะให้ติดตามเรื่องดังกล่าวต่อไป

อย่างไรก็ตาม การนำเสนอเรื่องเอดส์ของหนังสือพิมพ์ภาษาไทยและภาษาอังกฤษนั้นมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ประเด็นการนำเสนอเรื่องเอดส์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ระยะ ซึ่งหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษมีพัฒนาการในการเสนอเรื่องเอดส์ที่ก้าวหน้ามากกว่าหนังสือพิมพ์ภาษาไทย

หนังสือพิมพ์ภาษาไทยและภาษาอังกฤษนั้นมีการนำเสนอเนื้อหาเรื่องเอดส์ในด้านความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์, การแพร่ระบาด, สถิติผู้ติดเชื้อ และวิทยาการในการรักษาและป้องกันโรคที่เหมือนกัน แต่หนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษจะเน้นเรื่องสิทธิของผู้ติดเชื้อ การดูแลรักษาพยาบาลผู้ติดเชื้อในระยะหลังดังแสดงในแผนภูมิที่ 4

แผนภูมิที่ 4 : ความเหมือน ความแตกต่างในการกำหนดวาระของหนังสือพิมพ์ภาษาไทยและหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษ

- หนังสือพิมพ์ภาษาไทย ในระยะแรกๆ ประเด็นที่น่าเสนอจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับโรคเอดส์ ความใหม่ของโรค ระยะต่อมาก็คจะเป็นเรื่องการแพร่ระบาด สถิติผู้ติดเชื้อ ซึ่งยังคงมีการนำเสนออยู่ในปัจจุบัน ส่วนระยะหลังจะเป็นเรื่องราวความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ วิทยาการใหม่ในการรักษาและป้องกันโรคเอดส์

“ ประเด็นในระยะแรก ๆ ก็คือ ความน่ากลัวของโรคนี้ พร้อมๆ กับการให้ความรู้ในเรื่องของเอดส์เกิดขึ้นได้ะไรยังไง แต่ประเด็นในระยะนี้ไม่ใช่แล้ว ควรจะเป็นเรื่องสถิติ การค้นพบยาในการรักษา ”

(บรรณาธิการข่าวสารวันสุข ไทยรัฐ - สัมภาษณ์ 21 มี.ค 43)

“ ผมว่ามันเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ของมันนะ เช่นว่า ใหม่ๆ ก็เป็นปัญหาเรื่องโรค แล้วมาเป็นปัญหาเรื่องการระบาด จนถึงหลังสุดนี้ผมคิดว่าข่าวที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากการคิดค้นวิทยาการใหม่ๆ ก็ได้ หนทางรักษาโรคเอดส์ แล้วก็การป้องกันพวกนี้มากกว่า ”

(บรรณาธิการข่าวสารวันสุข มติชน - สัมภาษณ์ 16 มี.ค 43)

- หนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษ ในระยะแรกจะนำเสนอเรื่องของโรคเอดส์ สถิติผู้ติดเชื้อ ระยะต่อมาก็คจะเป็นเรื่องการกีดกันผู้ติดเชื้อ ประเด็นปัญหาทางด้านการรักษาพยาบาลซึ่งในปัจจุบันยังมีการนำเสนออยู่ ส่วนระยะหลังจะเป็นเรื่องการดูแลผู้ติดเชื้อและสิทธิของผู้ติดเชื้อ

“ คือช่วงแรกๆ อาจมีการนำเสนอเกี่ยวกับเรื่องสถิติ เรื่องจำนวนคนที่ติดเชื้อ ลักษณะโรค พอหลังจากนั้นก็จะมีเรื่องการกีดกันผู้ติดเชื้อ ปัญหาทางด้านการรักษาพยาบาล ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ แต่พักหลังจะเน้นเรื่องการดูแลผู้ติดเชื้อ ทางด้านสิทธิของผู้ติดเชื้อ ”

(ผู้สื่อข่าวสารวันสุข Bangkok Post - สัมภาษณ์ 28 มี.ค 43)

ข้อจำกัดในการกำหนดวาระเรื่องเอดส์

จากผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า ข้อจำกัดในการกำหนดวาระเรื่องเอดส์นั้นมีอยู่ 3 ประการดังนี้ บุคลากร, แหล่งข่าว และหน้าข่าวที่จำกัด

บุคลากร บุคลากรทางด้านข่าวสาธารณสุขของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับนั้นมีจำกัดและมีไม่มากพอกับเหตุการณ์หรือประเด็นต่างๆ ทางด้านสาธารณสุขที่เกิดขึ้น บุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับข่าวสาธารณสุขนั้นจำเป็นต้องอาศัยประสบการณ์การทำงานเป็นเวลานานพอสมควรและส่วนใหญ่ได้รับการอบรมด้านสาธารณสุขตามแต่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะจัดขึ้น ทั้งนี้เมื่อมีประเด็นอื่นๆ ทางด้านสาธารณสุขเกิดขึ้นอาจส่งผลให้เรื่องเอดส์ต้องหายไปจากหน้าหนังสือพิมพ์ในบางช่วงเนื่องจากบุคลากรที่ทำงานด้านข่าวสาธารณสุขมีไม่เพียงพอนั่นเอง

“ มีผู้ทำงานสายสาธารณสุข 1-2 คน เมื่อตามประเด็นอื่นอยู่ เช่น ทุจริตยา เรื่องเอดส์ก็จะหายไปสักพักหนึ่ง ”

(ผู้สื่อข่าวสาธารณสุข Bangkok Post – สัมภาษณ์ 28 มี.ค 43)

ในปัจจุบันก็มีปัญหาทางด้านสาธารณสุขอื่นๆ ที่หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับให้ความสนใจนำเสนอ เนื่องจากมีเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นด้านสาธารณสุขเกิดขึ้นมากมาย เช่น ปฏิรูปกระทรวงสาธารณสุข ระบบประกันสุขภาพ ทุจริตยาในกระทรวงสาธารณสุข การคุ้มครองผู้บริโภค ปัญหาโรคติดต่อต่างๆ ตามแนวชายแดน ไข้หวัดใหญ่หรือโคโรนา 60 ดังนั้นจึงเป็นไปได้ที่จะนำเสนอเรื่องเอดส์อย่างต่อเนื่องโดยไม่มีหายไปจากหน้าหนังสือพิมพ์เลย ทั้งนี้ปัญหาเรื่องการขาดบุคลากรทางด้านสาธารณสุขเป็นปัญหาสำคัญที่หนังสือพิมพ์รายวันส่วนใหญ่ต้องประสบ

“ บุคลากรทำข่าวเป็นปัญหาของทุกที่ จริงๆ เรื่องเอดส์มีประเด็นมากมายให้ทำ แต่การทุ่มเทพยายามทุกอย่างลงไปก็เรื่องเอดส์เรื่องเดียว ในความเป็นจริงทำไม่ได้ เพราะว่ามีปัญหาสาธารณสุขอื่นๆ อีกที่จะต้องทำ ”

(บรรณาธิการข่าวสาธารณสุข มติชน – สัมภาษณ์ 16 มี.ค 43)

ทั้งนี้ปัญหาเรื่องบุคลากรที่เกิดขึ้นนั้นเป็นอุปสรรคในการทำงานอันเกิดจากภายในองค์กรเอง

2. แหล่งข่าว ในการรายงานข่าวเรื่องเอดส์และการรายงานข่าวเรื่องอื่นๆ นั้น แหล่งข่าวนับว่ามีความสำคัญและช่วยทำให้ข่าวที่นำเสนอมีน้ำหนักและมีความน่าเชื่อถือ ทั้งนี้ถ้าแหล่งข่าวไม่ให้ความร่วมมือหรือไม่ให้ข้อมูลที่เพียงพอที่เป็นประโยชน์แล้วอาจส่งผลให้เกิดความล่าช้าในการทำข่าว หรือบางครั้งทำให้ไม่ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ในกรณีที่ไม่สามารถติดต่อกับแหล่งข่าวได้อาจทำให้ต้องเปลี่ยนแนวหรือเปลี่ยนประเด็นในการนำเสนอได้

“อุปสรรคในการทำงานก็มีบ้าง บางครั้งก็ติดต่อกับแหล่งข่าวไม่ได้”

(ผู้สื่อข่าวสารานุกรม Bangkok Post – สัมภาษณ์ 28 มี.ค 43)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า แหล่งข่าวเป็นสิ่งสำคัญในการเข้าถึงข้อมูล ถ้าปราศจากแหล่งข่าวแล้วจะทำให้ปราศจากข้อมูลในการนำมารายงานข่าว นอกจากนี้ยังมีปัญหาอีกประการหนึ่งซึ่งเกิดจากแหล่งข่าวก็คือ การเมืองภายในระหว่างแหล่งข่าวด้วยกันทำให้บางครั้งไม่ได้ข้อมูลตามที่ต้องการ

“นักวิชาการบางคนก็ไม่อยากคุยด้วย ไม่อยากให้ข้อมูลเพราะกลัวว่าที่ให้ข้อมูลไปแล้วนั้นจะไปขัดแย้งกับอีกคนหนึ่งหรืออีกองค์กรหนึ่งซึ่งไม่อยากให้เกิดขึ้น เพราะว่าสังคมไทยยังคงมีความเกรงใจกันอยู่ ยังต้องอาศัยความสัมพันธ์กันอยู่ ”

(ผู้สื่อข่าวสารานุกรม Bangkok Post – สัมภาษณ์ 28 มี.ค 43)

ทั้งนี้ปัญหาเรื่องแหล่งข่าวที่เกิดขึ้นนั้นเป็นอุปสรรคในการทำงานอันเกิดจากปัจจัยภาคคนนอก

3. หน้าข่าวที่จำกัด การนำเสนอข่าวใดก็ตาม แม้ว่าเรื่องที่นำเสนอมีความน่าสนใจแต่หากว่ามีพื้นที่ในการนำเสนอจำกัดหรือต้องแบ่งพื้นที่กับหน้าข่าวอื่นๆ แล้ว อาจทำให้เรื่องที่นำเสนอไม่ครอบคลุมประเด็นที่ต้องการและอาจไม่ค่อยได้รับความสนใจจากผู้อ่านเนื่องจากข้อจำกัดทางด้านเนื้อที่

“ การเสนอข่าวเอดส์ของไทยรัฐมีข้อจำกัดด้านพื้นที่ โดยข่าวสารานุกรมจะรวมอยู่ในหน้าข่าวการศึกษา ”

(บรรณาธิการข่าวสารานุกรม ไทยรัฐ – สัมภาษณ์ 21 มี.ค 43)

ในการนำเสนอเรื่องเอดส์นั้น หากว่าฝ่ายชาวสาธารณสุขแยกออกมาเฉพาะโดยไม่รวมกับฝ่ายชาวอื่นจะทำให้มีพื้นที่ในการนำเสนอได้มากพอและครอบคลุม

“ มีฝ่ายชาวสาธารณสุขแยกออกมาต่างหาก.....เลยทำให้มีพื้นที่นำเสนอได้มากพอ ครอบคลุมมากกว่า ความถี่ ความบ่อยในการนำเสนอก็จะมากกว่าหนังสือพิมพ์ฉบับอื่นๆ ”

(บรรณาธิการชาวสาธารณสุข มติชน-สัมภาษณ์ 16 มี.ค 43)

หน้าข่าวที่จำกัดนั้นเป็นอุปสรรคที่สำคัญประการหนึ่งในการกำหนดวาระเรื่องเอดส์ แม้ว่าจะมีประเด็นที่น่าสนใจและมีข้อมูลในการนำเสนอได้อย่างเพียงพอ หากพื้นที่มีน้อยก็จำเป็นต้องตัดทอนข่าวออกไปทำให้เนื้อหาขาดความสมบูรณ์ไปบ้าง และหากต้องนำเสนอเรื่องราวร่วมกับข่าวฝ่ายอื่นๆ แล้ว ยิ่งทำให้ต้องมีการพิจารณาเนื้อหาข่าวและเปรียบเทียบความสำคัญซึ่งอาจส่งผลให้เรื่องเอดส์ไม่ได้รับการนำเสนอหรือหากได้รับการนำเสนอเนื้อหาข่าวก็อาจไม่ค่อยมีคุณภาพมากนัก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย